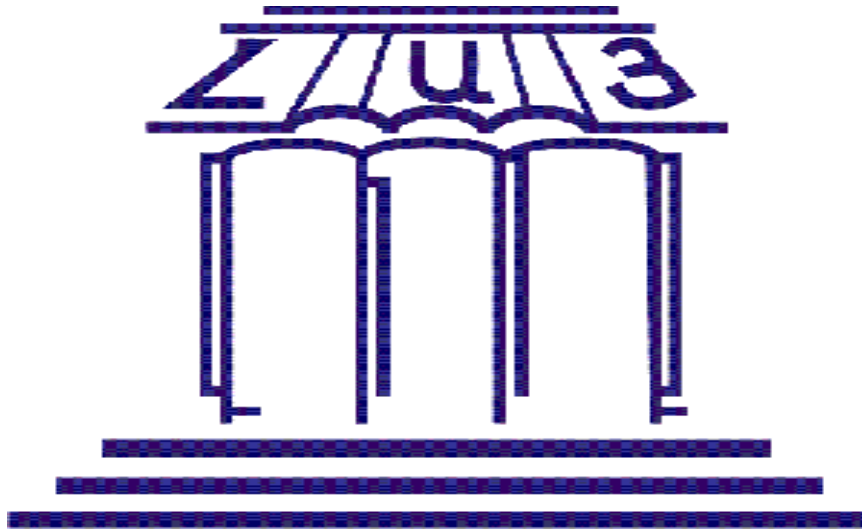

Հայկական գիտահետազոտական հանգույց Armenian Research & Academic Repository

Սույն աշխատանքն արտոնագրված է «Ստեղծագործական համայնքներ
ոչ առևտրային իրավասություն 3.0» արտոնագրով

This work is licensed under a **Creative Commons Attribution-NonCommercial
3.0 Unported** (CC BY-NC 3.0) license.

Դու կարող ես.

պատճենել և տարածել նյութը ցանկացած ձևաչափով կամ կրիչով
ձևափոխել կամ օգտագործել առկա նյութը ստեղծելու համար նորը

You are free to:

Share — copy and redistribute the material in any medium or format

Adapt — remix, transform, and build upon the material

2004

ԳՈՒԶՈՒՆԸՆ ԵՕԼՈՒ

ՄԻԻԷԼԼԻՅԻ
ՇԹԱՅՆՊԵՐԿԸՐ
(Այմանճատան թէրճէմէ)

ՆԱՇԻՐԻ
ՎԵՐ. ՎԱՀՐԱՄ Պ. ԹԱՀՄԻՋԵԱՆ

ՏԷՐՍԱ՝ԱՏԷԹ
ՄԱԹՊԱ՝Ա.Ի Օ. ԱՐԶՈՒՄԱՆ

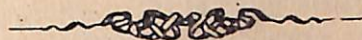
1914

244
6-95

244

Ե-95

ԳՈՒԶՈՒՆԸՆ ԵՕԼՈՒ

ՏԵՐԱՍ՝ԱՏԷԹ
ՄԱԹՊԱՆԻ Օ. ԱՐԶՈՒՄԱՆ
1914

43-68

56-62

ՏՊՐԱՆ ԵՒ ԿԱԶՄԱՏՈՒՆ
Օ. ԱՐԶՈՒՄԱՆ
№ 222

872
40

ՎԵՐ. Կ. ՇԹԱՅՆՊԵՐԿԵՐ

ՊԻՐ ԳԱԶ ՍԷՕԶ

ԻՇԱԿՆ ԲԻՔԱՎՆՐԴԱԳ 1906ՏԱ ԹԻՐԲԻԱՏԱ ԻԼԲ
ՏԵՖԱ՝ ՕԼԱՐԱԳ ՔԱՎ՝ ՕԼՈՆՄՈՒՇ ԻՏԻ: ՇԻՄՏԻ ԻՇԱԿՆ
ՔԱՎ՝ ԻԼԵ, ԻԲԻՆՆԻ ՏԵՖԱ՝ ՕԼԱՐԱԳ ՔԱՎ՝ ԷՔՏԻՐԱԿԲ-
ՏԵ ԻԳ: ԻԼԲ ՏԵՖԱ՝ ՔԱՎ՝ ՕԼՈՆՏՐՈՂՐՆՏԱ ՏԵՐՔ ՎԱՎ
ԵՄ ՂՐԱՄԼԱՐՆՏԱՆ ՍԱԼՔ ԻԼՅԻՆ ՔԱՎ՝ ՕԼՈՆԱՐԱԳ
ՎԻԼՄԵՅՈՐՈՒԳ ՆԵ ԱԿԱԿԱՏԵՆ, 466ԻՆ ՂՐԱՄ ՔԵՐԲ Օ-
ԼՈՆՄՈՒՇ ԻՏԻ: ՀԱԼԱԿՈՒԲԻ ԱՍԼԱՄԿԱԽԻՆՏԵ 4 ՂՐԱՄ
ՕԼՄԱՂԼԵ ՎԻԳ ՇՈՒ ՂԻԳՂՄԵՔ ԷՍԵՐԻ ՎՈՒ ՏԵՖԱ՝
466ԻՆ ՂՐԱՄԻ ԻԼԵ ՎԻԼՔԻՆ ՔԱՎ՝ ԷՔՏԻՐՏԻԲ: ՎԵ
ՄԻՆ՝ԷԼԼԻՖԻ ՄԻԼՔԿԵՖԱ ՎԵՐ. Կ. ՇՐԱՅՆՎԵՐԿՐՐՆ
ՖՈՐՕՂՐԱՖՐՆՐ ՏԱԽԻ ՎԻՐ ԵՕԼ ԻԼԵ ԷԼՏԵ ԷՏԵՐԿԲ ԻԼԲ
ԱՄՆԻՖԵՅԵ ԳՕՏՈՒԳ:

ՔԻՔԱՎ ԲԵՆՏԻՍԻ՝ ՄԱՏՏԵԿԱԽԻՆՏԵՆ ՏԱԽԻ ԱՆԼԱՇՐԼ-
ՏՐՈՂ ԻԼԳՐԵ, ՖԻՍՈՒՍՐՆ ԿԻՔՏԻՅԻ ԵՕԼՈՒ ՎԻԳԵ ՔԱ՝
ՐԻՖ ԷՏԵՐ: ՄԻՆԲԵԿԻՅԱՔՐ ՎԵԲ ՄԱՆԱՏԱՐ, ՎԵ ՂԻ-
ԳՂՄԵՔ. ՔԵՆԻԼԱԿԻ ՂԱՔԻՅԵ ԻԼԵ ՎԵ ԻԼՆԱՄ ԻԼԵ ՄՈՒ-
ՍԱՏՏԱԳ ՎԱԳՐ՝ԱԼԱՐ ՔԱ՝ՐԻՖԵՍԻ. ԱՄԿԻ ՎԻՐ ՎՈՒՐ
ՄԵՆՄՈՒՍՐ ՏՐ: ՍԱԼՔ ԱԼՄԱՆ ԼԻԱՄՆՐՆՏԱ ԶՐՆՆՐ
ՔԱՎ՝ՐՆՐ ՎԵՆ ԿԵՐՏԻԼՄ: ԷՎԻԼՔ, ԲՈՒՀԱՆԻ ՎՈՒՐՏԵ
ԵՆ ԵՕԳԱՐՏԱ ՏՈՒՐԱՆ ՇԵՅ ՔԱ՝ԼԻՄՏԵՆ ՂԻՅԱՏԵ ՎՈՒՐ
ՎՈՒՐ ՏԻՐ: ՔԻՐԻՍՏՈՍՐՆ ՎՈՒՐՎԻ ՎՈՒՐԻՆ ԻՍԵ ՎՈՒ
ԿԻՆ ՔԱ՝ԼԻՄԵՐ ԳԱՎՂԱ ՎԵ ՏԱՂԱԼԱՐՐ ԱՐԱՍՐՆՏԱ
ՎՈՒԼՈՆԱՆ ՏԻՅԱՐՄՐԳ ՐՈՒՀԱՆԻԼԵՐԻՆԵ ՆԵ՛ ԳԱՏԱՐ
ԷԼԳԵՄ ՏԻՐ: ՊԱՆԱ ԿԵԼԻՐ ԲԻ ՎՈՒ ԲԻԼՅԻՄ ԲԻՔԱՎ

ագահանէ տնայրում զսա չօլլարը Ալլահա գրլաղուգ-
լայըպ ցիչէ 'հօմրաէ ցեսէք վերտիյի միսիլլիւ, պու
իքիցնի վէ քեմիլ քապ'ը իլէ տախի Բուն իւլ Գուս-
սըն էլիցնէ չօղլար իչիւն իսքիմալ օլուցանագ սըր,
վէ 'աղիմ պիր ցօղսանըն իմալիցն իսքսմէք քս-
նէք սիր:

Վ.Ա.Հ.Ր.Ս.Մ. Պ. Թ.Ա.Հ.Մ.Ի.Զ.Ս.Ա.Ն.

Գալստերի, Զիցնիսէրէ

8 Մարտ 1914

ԳՈՒԶՈՒՆԸՆ ԵՕԼՈՒ

Վ.Ա.Հ.Ի 14. 4

Պ Ի Ր Ի Ն Ճ Ի Գ Ը Ս Մ

Պու 'էօմրաէ տէվամի սէլամէթ պուլմագ վէ
անը հըֆղ էթմէք, մէյվէտար վէ ղալիպ պիր 'էօմր
հաշամագ վէ էնճամ ճէլալէ վասըլ օլմագ իչիւն
հէկհանէ թարիգ Գուզունըն թարիգի տիր: Զիրա
Գուզու իլէ պէրապէր կիտէն Գուզունըն պուլուն-
աղղը հէրէ վասըլ օլուր: Գուզու թախթըն օրթա-
սընտա աղըր, վէ թախթա կէօթիւրէն թարիգ սալթ
Գուզունըն թարիգի տիր: Քրիստոս վասըլթասըյլէ
սիղէ թէքմիլ պիր խէլաս թէպչիր օլունմըլ աղըր.
Փագաթ հօլու տախի կէօսթէրմէք կէրէք տիր,
թա քի իմանլէ ախղ էթմիլ օլաղղընըլ խէլաստան
կիւնտէն կիւնէ իսթիֆատէ էտէսինիլ: Պու հօլ
Գուզունըն հօլու աղըր:

1. Գուզունըն հօլու տնայրում պիր հօլ սըր:
Օլ հօլտա Անըն մուգատտէս ալագլարը հիւրիւտիւ:
Հէր նէ գատար հօլ տիւղ կէօրիւնմէլ իսէ տէ,
հինէ Քրիստոս թարաֆընտան տիւղէլմիլ վէ աչըլմըլ
աղըր: Պու պիղէ քեաֆի տիր: Վէ պու հօլ պիղէ
նամա'լիւմ պիր հօլ տէյիլ տիր, զիրա հէր հէրտէ

Գուգուներն իզլերինի կէօրէ պիլիրիզ: Հէփ կիւճ-
լիւքլերիմիդտէ, եա՛նի կէրէք ֆամիւհատա, կէրէք
տիւննատա, կէրէք ֆագիրլիքտէ վէ հագիրլիքտէ,
հէր եէրտէ Անըն իզլերինի պուլույօրըզ (Մեզ. 139.
3: 'Իպր. 2. 18): Պու եօլտա քիմսէ, Պէն թանըլմա-
տըմ, պէն հագգսըզ եէրտէ հիւքմ օլունտում տէյիւ
շէքվա էտէմէզ: Քեա՛նին ի ա՛ղամըմըզ պիզի անկ-
լայօր. պու պիզէ քեաֆի տիր: Գօյուն քէնտի չօ-
պաննտան զայրի հիշ պիր քիմսէ թարաֆընտան
թանըլմագ իսթէմէզ. չօպանն իզլերինի կէօրիւպ
սէտասընը իշիթմէք անա քեաֆի տիր:

Գուգուներն արգասը սըրա կիթմէք իսթէր ի-
սէք, հէր եէրտէ թարիգիմիզ տիւզ օլաճագ տըր:
Տէմէք քի հէր թարիգտէ նէֆսանի 'էօմրէ էօլմէք
իշիւն ֆուրսաթ չօք տըր: Վէ պու պիզէ տա՛րմա
էյի տիր, չիւնքի արատըղըմըզ պուլմագ մէսէր-
րէթ տիր: Գուգուներն իզլերինտէ կէզէն քէնտի
թարիգինի վէ քէնտի իրատէթինի քիւլլիէն թէրք
էթմիշ օլուր, վէ արթըզ քէնտինին չախտի մագ-
սէտլէրի գալմազ: Գուգուներն նուրընտա նէֆսին
արզուլարը մա՛նվ օլուր: Քէնտի արզուլարընը վէ
եօլարընը պօղմագ իշիւն Չօպաննա միւնա՛տտէ է-
տէր: Քէնտի նէֆսանի 'էօմրիւնէ մա՛նալ գալմա-
տըղընը անկար, վէ քէնտի նէֆսանի 'էօմրիւնիւ
հիւքմ էտիպ՝ անը թէրք էթմիշ օլան ատէմ սա՛րի-
լերինէ թէհամմիւլ էտէր: Պու եօլտա հիշ պիր ա-
տէմ սա՛րիլերէ թէօքէզ օլմագ: Նի՛շիւն թէօքէզ
օլմագ: Չիւնքի թէօքէզ օլմայարագ թէհամմիւլ
էթմիշ օլան Չաթը ձէլիւ կէօղիւ էօնիւնտէ տիր:
Պիզ սա՛րիլերէ թէօքէզ օլտըղըմըզ հալտէ, Գու-
գուներն եօլընտա տէյիլ իզ. կիւնտիւզ օղուլարը

տէյիլ, անճագ կէճէ օղուլարը իզ (Յուլհ. 11. 9):
Խրիսթիյանն 'ալամէթլերի հագգընտա պիրիսի
շէօյլէ տէմիշ տիր. «Պիր խրիսթիյան սա՛րիլերտէն
պիլինմէզ. սա՛րիլեր անա պօրճու տէյիլ, անճագ
խրիսթիյան սա՛րիլերէ պօրճու օլտըղընը հէր կիւն
էյի պիլիր:» Էկէր պիր քիմսէ Գուգուներն արտը
սըրա կիտէր, իսէ, մէ՛մուլ էտէմէզ քի քէնտի մէ-
րամ ու մագսէտլէրի հէր քէս թարաֆընտան անկ-
լայլըսըն: Էօյլէ եօլար վար տըր քի անլէրտէ Այ-
լահն էլվատը, Ալլահտան մա՛տա քէնտիսինէ քիմսէ
րէֆիք օլմայարագ կիթմէլի տիր: Արրահամ քէնտի
օղուներ գուրպան էթմէք իւզըր Մօրիա տաղընա
չըգար իքէն եալընըզ կիթտի. զէվճէսինի էվտէ վէ
քէնտի ուշագլարընը տաղըն էթէյինտէ պրագսը:
Նէ զէվճէսի վէ նէ տէ ուշագլարը Արրահամըն եօ-
լունը անկլայա պիլտիլեր: Իմտի անլէրէ գուրպան
էտէճէյիզ տէմէտի, անճագ սէճտէ էտէճէյիզ տէտի:
Արրահամ «գուրպան էթմէք» եէրինէ «սէճտէ էթ-
մէք» տէյօր: Պիզ նէ՞ տէյօրըզ: Պիզ գուգուներն
եօլընա արթըզ հալէսիմիզ եօք տըր տէյիւ իգրար
էտէրիզ: Պիզ, Յիսուս երուսաղէմէ կիրմէք իւզրէ
իքէն, Ովսաննա, Ովսաննա չաղըրան չօճուգլարա
պէնկէյօրըզ: Անլէր մէլիքլէրի օլան Յիսուսըն շէհ-
րին օլ պիր գալիուսընտան չըգըպ՝ խաչտա էօյլ-
էյինի պիլմէտիքլէրի կիպի. պիզ տախի անըն սի-
թէմինի իւզէրիմիզէ ալարագ, անըն եանընա չը-
գալըմ տէյիւ պիզի չաղըրտըղը պիլմէյօրըզ:

Իւք խրիսթիյանլար պու եօլու տահա էյի ֆէհմ
էթտիլեր. գիրա անլէր մալլէրինին եաղմա օլուն-
մասընա մէսէրրէթլէ թէհամմիւլ էթտիլեր. տաղ-
լարտա վէ մաղարալարտա գալտըլար, վէ հաթթա

զանճ վասրթասըյլէ սէլամէթ վէրէ պիւրի: Արտը սըրա կիթախիմիզ Յիսուս ասըլ սէլամէթ րէ"իսի տիր: Յիսուստան զայրի եէրտէ սէլամէթ արար իսէփ, սէլամէթի հէր անտէ զայ' էտէ պիւրիդ: Սէնէլէ-րիմիզ կէչէր. հալ ու քէյֆիլէթլէրիմիզ թէպտիլ օլուր, ֆազաթ, էկէր հագիգի իւրիսթիյան իսէփ, սէլամէթիմիզ ասլա թէպտիլ օլմալ: Յիսուս թէպ-տիլ օլմատըզը կիպի' սէլամէթիմիզ տախի թէպտիլ օլմալ: Քեհաչքի պու կիպի սէլամէթէ մալիք օլ-տըզըմըզ հագգընտա շիւպչէմիզ օլմասայըտը. զիրա պու կիպի սէլամէթի պուլտըզտան սօնկրա եօլը ասլա շաշըմազ իտիք: Վէ պու եօլ Գուզուհնըն եօլու տըր: Պու եօլտա էօյրէնիպ' խաչըն մանա-սընը անկարըզ, խաչտան գուզվէթ ալըրըզ, վէ անըն կէօլկէսինտէ եիւրիւրիդ: Խաչըն էն տէրին մա'նասը նէֆսին էօլմէսի տիր: Պու ֆասիտ վէ զալիմ նէֆս էօլտիւքտէն սօնկրա թէպէտտիւլ էթ-մէզ սէլամէթ հիւքմ սիւրէճէք տիր: չիւնքի էօ-լիւմէ հիւքմ օլուհմըշ օլան նէֆսի պիզ արթըզ հայաթտա հըֆզ էթմէք իսթէմէյէճէյիզ: Վէ պիզ արթըզ քէնտիմիզէ սա'իպ օլմազ իսթէմէյէճէյիզ, անճագ րիյասէթի Սէլամէթ րէ"իսի թէսմիյէ օլու-նանըն օմուզընա գօյաճաղըզ, քի անըն սէլամէ-թինէ նիհայէթ եօզ արր (Ես. 9. 6, 7): Յիսուս քէնտիսի իչիւն տէյիլ, անճագ Փէտէրի իչիւն եա-շար իտի. իմտի հէր նէ գատար քէնտիսինքիլէր տէնիլէն Նէհուտիլէր անը գապուլ էթմէտիլէր, հաթթա անը խաչ էօլիւմիւլէ պիլէ էօլտիւրտիւ-լէր իսէ տէ, անըն սէլամէթի պագը գալտը:

3. Գուզուհնըն եօլուհնա մէյիքսար պիր 'հօմր պուշուհն: Յիսուս եալընըզ քէնտի քէլամը վէ

քէնտի մուգատտէս 'էօմրիւ իլէ տէյիլ, անճագ հէֆսինտէն զիյատէ Ալլահըն Գուզուհն օլմասըյլէ պիզէ խըտմէթ էթտի: Եէրտէ կէօմիւլիւպ էօլմէյէ հագըր օլան պուզտայ տանէսի կիպի քէնտիսի չօգ մահուլ վէրտի: Էլէմիլէրի իլէ քէմալէ իսալ օլուհ-մահուլ վէրտի: Էլէմիլէրի իլէ քէմալէ կէթիւրտի ('իպր. 2. 10): Քէնտիսի հօլիւն Գուզու օլտըզը հալտէ քեհամիլ պիր խէլասքեար օլտու, վէ էօլիւմ էլէմի օլմասայըտը, խէլասքեար տէյու թաճլանմազ իտի: Անըն 'էօմրիւնտէն Գուզու թէսալվուրընը գալ-տըր, վէ նէ գալըր: Է նմաուսա կիտէն շակիրտլէ-րին տէտիքլէրի կիպի, «'ամէլտէ վէ քէլամտա գուզվէթլի պիր փէյղամպէր» (Ղուկ. 24. 19) գա-լըր, ֆազաթ Յիսուս եալընըզ փէյղամպէր մագա-լընտա պիզի կիւնահտան գուրթարմազ հտի: Յիսուս Գուզու օլարագ, վէ եալընըզ օլ մագամ-Յիսուս Գուզու օլարագ, վէ եալընըզ Պիզ տախի տա, պիզի խէլաս էտէ պիլիւր իտի: Պիզ տախի սալթ գուզուլար մագամընտա խըտմէթ էտիպ' պիրատէր վէ հէմչիլէլէրիմիզին խէլասընա վասըթա օլապիլիւրիզ: Պու սէպէպտէն Յիսուս քէնտի շա-կիրտլէրինի գուզու սըֆաթիլէ եօլատը: Գուզու-լար քէնտիլէրին նէսի վար իսէ վէրտիքլէրի իչիւն լար քէնտիլէրին նէսի օլուրլար: Քէնտիլէրինքինի պաշգալարա ֆա'իտէլի օլուրլար: Քէնտիլէրինքինի վէրիպ սօյուհնտըզլարընտա ալըզլարընը ալմազլար: Մէյվէ մուվաֆֆազըյէթտէն էվլա տըր: Է-

կէր պիզիմ վասըթամըզ իլէ սա'իլըրտէ հայաթ վէ Իլահի մէյվէ մէյտանա կէլիւր իսէ, թա'լիմիմի-զին վէ 'էօմրիւմիւզիւն նուր օլտըզը թէպէյիլէն էտէր: Եալընըզ հայաթ պուլուհնտըզը եէրտէ մէյվէ միւմքին օլուր: Յովհ. 6. 47 տէ պէյան օլուհնտըզը իւզրէ էպէտի հայաթա մալիք օլմազ իչիւն պիզէ

Գուղունըն էօլիւմիւնէ իշթիրաք էթմէք կէրէք տիր: Էկէր Յիսուս եւր իւղէրինտէ քէնտի էօլիւմիւնէ իշթիրաք էթմիշ օլան ատէմլէր պուլուրսա, Գուղու օլան Բապարմըզ իշիւն էն պէօլիւք ֆիւթիւնաթ պու տըր: Պու կիպի ատէմլէր իպրէթլէրի վասըթասըլէ պիզէ տէրս էօյրէտիրլէր: Վէ միւսէլլէմ օլտըզը իւղրէ պու կիպի տէրս էն միւլէսսիր տէրս տիր: Պիր վա'իզ պու կիւն պանա չէօյլէ եազմըլ տըր: «Քէնտի 'էօմրիւմ իլէ Բրիստոսը ատէմլէրէ իղնար էլլէտիյիմ հալտէ, վէ եալընըզ պու հալտէ, անլէրէ պիր պէրէքէթ օլտպիլիրիմ: Տիգգաթըմը էն զիյատէ ճէլպ էտէն քէյֆիյէթ պու տըր: Հէր սուսայան ագար պիր փունկարտան խօյլանըր: Պիզ տախի փունկար օլմալը տէյիլ մի իզ:» Յովն. 4. 14է պագընըզ: Բրիստոս հայաթա մալիք օլմամըզ, հաթթա հայաթա զիյասեսիյի մալիք օլմամըզ իշիւն կէլտի (Յովն. 10. 10): Էօլմիւշ վէ հայաթլարը Բրիստոս իլէ պէրապէր Ալլահտա մանֆուզ օլանլար, վէ անճագ անլէր, Բրիստոսը իղնար էտէպիւլլէր (Կող. 3. 3): Եսայի փէյղամպէրին քիթապընտա (ԾՅ. 11) Գուղու հագգընտա պէօյլէ տէնիւլիր: «Ճանընըն էմէյինի կէօրէրէք տօյաճագ:» Իշթէ կիզլի պիր իշ վէ 'ալէնի պիր մէյվէ: Գուղունըն արգասը սըրա կիտէնլէր պէօյլէ իշ կէօրէպիւլլէր, զիրա անլէր կիզլի օլմագտան խօյլանըրլար, վէ անլէրտէ պիր չօպան եիւրէյի վար: Ճանըն մախֆի իշինի եափան ատէմլէրէ միւնթաճ իզ, զիրա անլէր 'ալէնի իշլէրիմիզէ գուվվէթ վէ պէրէքէթի մուճիպ օլուրլար: Պիր քիլիսէտէ տու'աքեար քիմսէլէր եօգ իսէ, ատէմլէր պունուն ֆարգընա թէզ վարըրլար: Պիր քիմսէ պանա չէօյլէ

տէտի. «Պէն Բապա իշիւն պիր չէյ էթմէյէ չօգ արգու էտէրիմ, ֆագաթ աղըր իշիտիր օլտըզմ իշիւն ատէմլէր իլէ միւլագաթ էտէմէյօրմ:» Անա վէրտիյիմ ճէվապ շու իտի. «Ատէմլէր հագգընտա Ալլահա մախֆիճէ սէօյլէ, Օ տախի սանա 'ալէնէն միւքեաֆաթ էտէճէք տիր:» Գուղունըն նէ վէճնլէ զիւրիյէթ կէօրմիւշ օլտըզընը պիլլի մի սին: Ճանընը կիւնա հիւշիւն զուրպան էթտի (Ես. 53. 10): Տէմէք տիր քի Օ պիզզաթ քէնտինի սա'իրլէրին կիւնանը ալթընա գօյուպ, անլէրին կիւնանընը քէնտի կիւնանը կիպի թաշըտը: Եզրաս, Նէհմիա վէ Դանիէլ՝ «Պիզ կիւնա իշլէտիք» տէյէրէք, հէման էօյլէ իթտիլէր: Գուղու թագի'աթը պու տըր: Էկէր գուղու իսէք, հէր չէյի եափապիլիրիզ: Հէր չէյի Ալլահն 'իզլէթի իշիւն եափար իսէք, պիզիմ իշիւն էտնա 'ատտ օլունաճագ պիր չէյ գալմազ: Էկէր պիր գըզ վալիտէսինի Յիսուսա կէթիրմէք իսթէրսէ, անա՝ թէվպէ էթ տէյիւ թէքիֆ էթմէքտէն իսէ, թէվպէ էթմիշ օլան ատէմին 'ամէլի նէ կիպի պիր չէյ օլտըզընը կէօսթէրմէք իշիւն քէնտի վալիտէսինին օտասընը թէմիզլէյիպ թապազլարընը երյգարսա, տահա չապուգ միւյէսսէր օլուր: Պէօյիւք իշլէր եափմագ իշիւն եէթէր գատար ատէմլէր վար տըր, լաքին քիւլիւք իշլէրի քիմ եափաճագ տըր: Սէն քիւլիւք իշլէրէ պաշա, վէ սալթ չօգ իշ տէյիլ, անճագ չօգ պէրէքէթ տախի պուլաճագսըն:

4. Գուղունըն եօլլեսա դալիպ օլտըզ: Բրիստոս սէմալաթ վէ զէմինին մէլիյի հալինտէ տէյիլ, անճագ Գուղու հալինտէ զալիպ օլտու: Գուղու օլարագ տախի քէնտի չալիրտլէրինի Ալլահան

երազ վէ Ալլահա տիւշմէն օլան պիր տիւնեայա
անը ֆէթիւ էթմէք իշիւն կէօնտէրտի, վէ անը
ֆէթիւ էթտիլէր: Յակոբ եէրէ տիւշտիւլիւնտէ դա-
լիպ օլարադ՝ Խարայէլ օլտու: Զա'իֆ օլմագ գայ-
մագ վէ տիւշմէք տէմէք տէյիլ տիր, անճագ եար-
տըմաջ օլմագ, մուհաֆազասըզ օլմագ, հիշ պիր
շէյ օլմամագ, վէ հիշ պիր շէյ եափապիլմէմէք
տէմէք տիր: շէօյլէ քի Ալլահն գուզվէթի թա'-
զիզ օլունսուն: Պիրիճի Կոր. 1. 25տէ Պօղոս
շէօյլէ տէր. «Ալլահն զա'իֆ օլան շէյի ինսանլար-
տան գուզվէթլի տիր:» Զա'իֆ օլանա եարտըմ
էթմէք Ալլահա տիւշէր: Դաւիթ, տիւշտիւլիւմտէ
պանա եարտըմ էթտի՝ տէյօր: Ալլահ տա'իմա տիւշ-
միւշ օլանն թարաֆընը թու թար: Մուգատտէս
պիր մէրամ իշիւն պիր տիւշմէքլիք վար տըր: Ալ-
լահն հուզուրընտա վէ Ալլահն խաթրը իշիւն
տիւշմէք մուգատտէս տիր: Մարիամ քէնտի հէմ-
շիրէսի Մարթանն ճագարընտան տիւշտիւ վէ անն
թա'զիրինէ տայանտը: Աննա Փենանանն ճագա-
րընտա տիւշտիւ, վէ անն հագարէթինէ ռազլի օլ-
տու: Յիսուսն 'էօմրիւ սօղուշընտան թա խաշ
էօլիւմիւնէ գատար Ալլահն խաթրը իշիւն պիր
մաղլուպիլէթ իտի, ֆագաթ ատըմ պէ ատըմ դա-
լէպէ անն թարաֆընտա իտի: Պու սէպէպտէն
Ալլահ գուտրէթ իլէ անն թարաֆընտա պուլու-
նուպ՝ անա եարտըմ էթտի, վէ պէօյլէճէ 0 դալէպէ
իւզէրինէ դալէպէ չայտը: 0 էն տէրին եէրէ էնտի
խսէ տէ, էն ճէլիլ էն քեամիլ ֆիւթիւհաթը-գաղան-
տը: Յիսուս Երուսաղէմտէ էն հագիր վէ էն սէֆիլ
պիր հալտէ պուլունտըզը վագըթ պիլէ Յովնան-
նէս բէսուլ Անա դալէպէ չալմըշ մագամընտա պա-

գար . զիրա Բիսուսըն հանընտա քէնտի էօլիւմիւ-
նիւն մէյվէսի օլան վէ քէնտինին վէ Փէտէրինին
իսմի ալընլարընտա հազըլմըլ պուլունան 144,000
քիմէ տուրույօր իտի : Վէ սէն էյ տօսթըմ, հէր
նէրէտէ պու կիւն անըն խաթըր իչիւն մաղլուպ
օլուր իսէն, էր հա կէճ րուհանի ֆիւթիւհաթա-
նա"իլ օլաճագարն : Յովնէփ զընտանտա գօնուլը-
ղընտա, Դանիէլ արսլանլարըն չուգուրընա աթըլ-
աըղընտա, վէ տօսթլարը հանար աթէլ ֆուրուընա
աթըլաըղլարընտա սուրէթէն մաղլուպ կէօրիւն-
աիւլէր իսէ տէ, ֆիլ հագիգէ զալիպ իտիէր : Իշ-
թէ Ալլահն զա"իֆ օլան շէյի ինսանլարտան գուվ-
վէթլի տիր : Բէգալիք Գիթսեմանի պաղչէսինտէ,
Եէհուտիւրին միլլէթ մէճլիսինին վէ Պիզատոսըն
հուզուրընտա, 'ասքէրլէրին էլինտէ վէ խաշտա նէ՞
կէօրտիւք : Պիւթիւն ինսանլարտան, պիւթիւն ճէ-
հէնէմտէն գուվվէթլի օլուպ՝ Ալլահն զա"իֆ օլան
շէնէմտէն գուվվէթլի օլուպ՝ 11ինճի պապտա պիզէ
շէյինի կէօրտիւք : 'Իպր . 11ինճի պապտա պիզէ
իման գահրէմանլարը կէօսթէրիւմիշ տիր : Պուռլա-
ըն իլքի պիրատէրինին պուղըլ սէպէպիլլէ քէնտի
'էօմրիւնիւ վէրմէյէ մէճպուր օլտու . սօնկրաքիլէր,
հագգընտա տախի շէօլլէ օգուրըղ . «Թաշլանտըլար,
սէսթէրէ իլէ պիչիւտիլէր, թէճրիպէ օլունտուլար,
գըլըճ իլէ գաթլ օլունարագ էօլտիւլէր, հօգսուլ-
ըղ վէ մուզայագա վէ ճէֆայա տիւշար օլարագ,
գօյուն փօսթլարը վէ քէչի տէրիլէրի կիլինիպ
տօլաշտըլար . չէօլլէրտէ, տաղլարտա վէ հէրին ին-
լէրինտէ ալարէ կէզտիլէր» ('Իպր . 11 . 37, 38) :
'Սճէպա պուռլար ախլագի գահրէմանլար մի իտի-
լէր : Էվվէթ, Ալլահն հիւքմիւնէ կէօրէ էօլլէ
իտիլէր : Պու գահրէմանլար հագգընտա 34հիւ ա-

յեթտէ, «Զա'իֆլիքտէն գուզվէթլէնտիլէր» տէյու-
հազըլմըշ տըր: Պու նէ՞ տէմէք տիր: Տէմէք տիր
քի էլէմ չէքէրէք՝ տահա զիյատէ էլէմ չէքմէյի
էօյրէնտիլէր. տայանարադ՝ տահա զիյատէ տայան-
մադ իչիւն գուզվէթ պուլտըլար. մաղուսլ օլա-
րադ՝ զալիսլ օլմաղա գատիր օլտըլար: Յիսուս իւշ
սէնէ գատար Յուդայա թէհամմիւլ էթտիյի իչիւն
խաչտան «էյ Փէտէր, անլէրէ 'աֆվ էյլէ» տէյէ
պիլտի. քէնտի խանէսինտէ հազարէթ չէքտիյի ի-
չիւն պիր պիւթիւն գաւմըն հազարէթինի չէքմէյէ
գատիր օլտու: Պէօյլէճէ Գուզու պիր արսլան օլտու:

5. Գուզուըն եօրա նկայի հինա հսկն եե-
կեանե եօր ջր: Յիսուս քէնտի ճէլալինի տէրին եէր-
լէրտէն ալար: Փիլիպպէլիլէրէ հազըլան րիսալէտէ
զիքր օլունտըղը իւզրէ (Պապ. 2) շու տէօրթ պա-
սամազլար Գուզույը հօգարը ճէլալէ գըլաղուզլա-
տը: 1. Յիսուս քէնտինի թախլիյէ էյլէտի: 2. Թէնէզ-
զիւլ էյլէտի: 3. Էօյիւմէ միւթի' օլտու: 4. Հաթ-
թա խաչ էօյիւմինէ միւթի' օլտու: «Պու էճտէն
տախի Ալլահ անը զայէթլէ թէրֆի' էտիպ' անա
հէր իսմտէն ա'լա պիր իսմ վէրտի (Փիլ. 2. 9):
Անը ճէլալէ կէօթիւրէն եօլ պու իտի. պիզիմ'իչիւն
տախի պաշգա պիր եօլ հօգ տըր: Սալթ Գուզու-
նըն հօլու պիզի թախթըն օրթասընա կէօթիւրիւր:
Գուզուըն ճէլալինէ հիսսէտար օլմադ անճադ
Գուզույա միւշապիհ օլմաղլէ օլա պիլիր: Վազա'ա
Ալլահըն իպն ի վահիտինէ, հա'նի սէմա վէ գէ-
մինին մէլիյի մազամընտա անա պէնկզէր օլմամըզ,
լաքին Գուզու մազամընտա անա պէնկզէր օլմամըզ
կէրէք տիր: Բապպըն սուրէթինէ թէպտիլ օլուն-
մամըզ իչիւն Ալլահըն գօտըղը նուսուէն 0 տըր:

Ալլահ, ինսանը խալգ էթմէյի թէսավուր
էթտիյի զէման «միւշապէհէթիմիզէ կէօրէ սուրէ-
թիմիզտէ ինսան խալգ էտէլիմ» (Թէք. 1. 26)
տէտի: Ալլահըն թէտպիրի ինսանը իպն իւլ ինսանա
միւշապիհ ետիմադ իտի. Ալլահ տախի պու թէտ-
պիրտէն աօլա տէօնմէտի: Վահի քիթապընը 19ճը
պապընտա Ալլահըն թէտպիրինին իթմամընը կէօ-
րիւյօրըզ. զիրա օրատա Գուզուըն հանընտա անըն
միւշապէհէթիմտէ օլարադ վէ «անըն զէվճէտի»
տէնիլէն պիր խալը ճէմա'աթը կէօրիւյօրըզ: Պիզ
կիւնահտան թէպիրի օլունուր իսէք, գանա'աթ
էտէրիզ, լաքին Ալլահըն իրատէթի սալթ պու տէ-
յիլ տիր: Զիրա «Ալլահ թազտիր էթտիյի քիմսէլէրի
տա'վէթ էյլէտի. վէ տա'վէթ էթտիյի քիմսէլէրի
թէպիրի էյլէտի. վէ տախի թէպիրի էթտիյի քիմ-
սէլէրի թա'զիզ էյլէտի» (Բօմ. 8. 30): Վէ Ալլահըն
ճէլիլ մէրամը պու տըր քի՝ քէնտի պիլտիյի քիմ-
սէլէր քէնտի Օղլընըն սուրէթինէ միւշապիհ օլտուն:
Իմտի միւշապէհէթէ նիճէ՞ վասըլ օլապիլիլէր:
Պունա ճէվապէն՝ այնի պապ չէօյլէ տէր. «Ալլահը
սէվէնլէրին էիլիյի իչիւն հէր չէյի պիրիլքտէ իշ-
լէտիյինի պիլիլիզ» էվվէթ, անլէրին հօլարը Ալ-
լահըն էլի իլէ թա'յին օլունմըշ օլուպ, անլէրին
թէրպիյէսի վէ պէօյիւմէսի լաղըմ օլտըղընը պիլի-
րիզ: Հէմ տէ պիլիլիզ քի սալթ Գուզուընըն ար-
չիլէր: Անլէր հէտիյէլէր վէ սա'ատէթ տէյիլ, ան-
ճադ Ալլահըն արայօրլար: Ասաիըն տէտիյի կիպի
անլէր տախի, «Աէմավաթտա քիմի'մ վար. զէ-
մինտէ տախի սէնտէն զալիլիլ իսթէմէմ» (Մէզ.
73. 25) տէյօրլար:

Իսրայել միլլէթի իշխւն չէօլ եօլու ճէլալ եօլու իտի, լաքին Իսրայել ռասթ կէլտիյի կիւճիւքլէրէ ռազի օլմատըղը իշխւն ճէլալինի զայալ էթտի: Ալլա՛ն ճէլալինի քեամիլէն իզհար էթմէք իսթէտիյի զէմանլարտա անլէր մըրըլտանտըլար, վէ Ալլանըն տէլալէթինէ զարչը տուրարաք՝ Ռուհ իւլ Գուտսընը մահգուճն էթտիլէր: Իսրայել կէլէճէք 'ասրլարտա Ալլանըն սատագաթընըն, գուտրէթինին վէ մուհապպէթինին չահիտի օլմագ իշխւն չաղըլտը: Լաքին Իսրայել ճէլալինտէն մահրուճ գալտը, չիւնքի գարանլըգտա քէնտի Ալլանընա կիւվէնէրէք՝ կիւճիւքլէրէ թէհամմիւլ էթմէք իսթէմէտի: Ալլան սէնի տախի չէօլէ գըլաղուղլատը՝ մը: Կիւվէնտիյին հէր շէյի ալաղլարընըն ալթընտան ալտը՝ մը: Լաքին 'աճէպա պու եօլտա տէյիլ մի քի Ալլան սէնի թա'ղիզ էթմէք իսթէր: Ղայալ էթտիյինէ չէքվա էթմէ, վէ անը թէքրար արամա: Քէնտի զայալ էթտիյինէ արզու չէքէն Իսրայել չէքվա էտիպ՝ թէքրար Մըսրա տէօնմէք իսթէր իտի: Սէնի իսէ Ալլան իլէրի գըլաղուղլամագ իսթէր: «Էթ գազանլար»ը եէրինէ սանա սէմտան էքմէք, վէ Նիլ սույու եէրինէ գայատան սու վէրէճէք տիր: Սէն տախի չէօլտէ, գարանլըգտա, հէր հալտէ Ալլանա կիւվէնմէլիտին: Լաքին սալթ քէնտի քէնտիլէրինէ օլան էմնիյէթի քեամիլէն թէրք իթմիշ վէ քէնտիլէրինի Ալլանըն հուզուընտա միւփիտլէր հալինտէ պուլմուշ օլանլար քեամիլէն Ալլանա կիւվէնէ պիլիլէր: Պու կիպի էմնիյէթ հալինէ Ալլան պիլիլ գօր իլէ կէթիւրմէզ, անճագ պիլիլ ճէլալ էտէր: Րապալ Ովսէէտէ (2. 14—18) չէօլէ պույուրուր. «Պու էճլտէն իշթէ պէն անը գանտըրըպ

պէրրիյէյէ կէօթիւրէճէյիմ: Վէ օրատան անա պաղլարընը վէ Աքուլը վատիտինի՝ իւմիտ գափուսը օլմագ իւզրէ վէրէճէյիմ. վէ օրատա կէնճիլիյինի կիւնլէրինտէ վէ Մըսրը տիյարընտան չըգտըղը կիւնլէրտէ օգուտըղը կիպի նաղմէլէր օգույաճագ տըր: Վէ օլ կիւնտէ... պանա՝ Զէվճիմ տէյէճէքսին: ... Վէ տիյարտան եայ, գըլըճ վէ մուհալէպէյի գալտըրըպ անլէրի առայիշ իւզրէ եաթըրաճաղըմ:» Պու եօլտա Իսրայել նէ՝ պուլտու: Միւքէմմէլ թէսարուֆ, տիրի պիր իւմիտ, խալիս մէսէրրէթ, տէրին պիլիլի, քեամիլ սէլամէթ, թէքմէսէրրէթ, տախիլի փաքըգ, վէ Ալլան իլէ էզտիլ ու ճան օլան միւշաքէրէթ պուլտու: 'Աճէէզտիլ ու ճան օլան միւշաքէրէթ պուլտու: 'Աճէէպա պու կիպի պիր եօլ չէօլ մի տիր: Ուայր, Մուսէս կիպի հագարէթտէն էօթէտէ միւքեաֆաթը, Դաւիթ կիպի քեասէտէն էօթէտէ Րապալը, Յիսուս կիպի խաչտան էօթէտէ թախթը կէօրէնլէր իշխւն չէօլ տէյիլ տիր: Էյ տօսթըմ, սէն հագարէթտէն, էլէմտէն վէ խաչտան էօթէտէ նէ՝ կէօրիւյօրսըն: Ճէլալ կէօրիւյօրմըսըն: Նէ զէման Յուդա Յիսուսը ճէլալ վէրմէք Նիյէթիլլէ տըշարը չըգտը, վէ պէօլլէճէէլէ վէրմէք Նիյէթիլլէ տըշարը չըգտը, վէ պէօլլէճէէլէ Րապալըն էլէմ քեասէտինէ էն աճը պիր տամլա տիւշտիւ, օլ զէման Յիսուս, «Շիմտի Իպն իւլ ինսան թա'ղիզ օլուճուլ» Ալլան տախի անտէ թա'ղիզ օլուճուլ» (Յուլ. 13. 31) տէտի: Իշթէ էլէմ վասըթասըլլէ 'իզզէթ: Եօլըմըզ էօնիւնտէ Ալլանըն գօտըղը պիր էլէմտէն չէքինմէք ճէլալտան չէքինմէք տէմէք տիր: Ալլան միւթէվաղըլարա 'ինայէթ ինսան էտէր: Տէմէք քի թէվաղուտան չէքինտիլիմիզ վագըթ 'ինայէթտէն չէքինմիշ օլուրըզ: Ահ, շիմվագըթ 'ինայէթտէն չէքինմիշ օլուրըզ: Ահ, շիմտիյէտէք պիլ քէնտիմիլի նէ՝ գատար ճէլալ վէ

ինայեթա՛ն մահրում էթմիշիդ: Յիսուս էլէմ սա՛աթընտան չէքինմէյիպ՝ քէնտինի Փէտէրին էլինէ թէպիմ էթտի, թա քի էլէմ սա՛աթընտա պուլունան պէրէքէթ զա՛իպ օլմասըն: Պունուն իշիւն Յիսուս, «էյ Փէտէր, սա՛աթ կէլմիշ տիր. Օղլընկը թա՛ղիզ էյլէ» (Յովհ. 17. 1) տէտի: Մէղքիւր սա՛աթ նէ՞ կիպի պիր սաաթ իտի: Պու սա՛աթ Գեթսեմանի վէ Գողգոթանըն էլէմ սա՛աթը իտի: Վէ Յիսուս օլ սա՛աթտան նէ՞ պէքէր իտի: 'իզդէթ վէ ճէլալ պէքէր իտի: Վէ նէ՞ պուլմուշ տըր: Գեթսեմանի վէ Գողգոթա անա նէ՞ գատար 'իզդէթ վէ ճէլալ կէթիրմիշէր տիր: Պու կիւն միլհօնլարճա քիմաէլէր, հաթթա սէմատա վէ զէմինտէ վէ զէմին ալթընտա պուլունան հէփ մախուգաթ, «Գուզույա պէրէքէթ վէ 'իզդէթ վէ համա վէ գուտրէթ էպէտ իւլ ապատ մախսուս տըր» (Վահի 5. 13) տէրլէր:

'Աճէպա սէնին տախի էլէմ սա՛աթլարըն վա՞րմը: Էօյլէ իսէ անլէրտէն նէ՞ պէքէյօրսըն: Միւմքին ի մէրթէպէ թէզ կէշսինլէր տէյիւ պէքէր՞ մի սին: Լաքին անլէր պունուն իշիւն տէյիլ, անճագ սանա եէնի ճէլալ կէթիրմէք իշիւն վէրիւմիշ տիրլէր: Ահ, պու փէք մուգատտէս պիր չէյ տիր: Կէրէք սէն կէրէք սա՛իլրլէր սագընսըն: Սէմալի գալճընըն իշինտէն գաչմա: Փարլաթմագ իշիւն էլմաս վէ չարխլար նիճէ իսէ, էլէմ սա՛աթլարը տախի սանա էօյլէ տիր: Դանիէլէ արսլանլար չուգուրը, անըն տօսթլարընա աթէշ ֆուրունը, Աննայա անըն փենանայա կէօսթէրտիյի սապը, Մարիամա քէնտի էթտիյի սիւքիւթ նէ՞ գատար 'իզդէթ կէթիրմիշ տիր: Էմասալ քիթապընտա (4. 18) չէօյլէ

օգուրըզ. «Սալիշլէրին թարիգի փարլայան նուր կիպի տիր, քի թամմ կիւն օլունճայա տէյին արթըպ զիյա վէրիր:» Ալլահըն ատէմլէրինի պէօյիւք վէ գըյմէթլի էտէն չէյ իշլէտիքլէրի միւ՛ճիզէլէր տէյիլ, անճագ Ալլահ իլէ պէրապէր պուլունուպ՝ կիւճլիւքլէրտէն կէշտիքլէրի տիր: Պունլար Աբրահամ կիպի էն սէվկիւլիւլէրինի ֆէտա էթտիլէր: Դանիէլ կիպի էն կիւճ օլանը վէ Մովսէս կիպի սայքի միւմքինսիզ օլանը իճրա էթտիլէր, վէ պու մինվալ իւզըէ Ալլահը թա՛ղիզ էյլէտիլէր: Իշթէ Ալլահըն հագիգի պիր էվլատընըն արատըզը չէյ քէնտի 'իզդէթի տէյիլ, անճագ Ալլահըն 'իզգէթի տիր:

Ի Ք Ի Ն Ճ Ի Գ Ը Ս Մ

ԱՆԸՆ ԳԱՆՏԻԼԻ ԳՈՒՋՈՒ ՏԸՐ

(Վահի 21. 23)

ԵԱԽՕՏ

ԳՈՒՋՈՒՆԸՆ ԵՕԼԸՆՏԱ ԱՏԵՄԼԱՐ

Պու կիւն գանտիլիմիզ Գուզու օլսուն, զիրա անրն նուրընտա նուր կէօրէճէյիզ: Պու կիւնտէն ի'թիպարէն անրն մէքթէպինէ կիրէլիմ, զիրա Ալլահն քէնտի մուգատտէսլերինէ վէրտիյի եէր Յիսուսըն ալաղլարընըն եանընտա տըր (թէս. 33. 3): Մուգատտէսլեր Ալլահա վէրիլմիշ վէ Ալլահա վազֆ օլունմուշ քիմսէլէր տիրլէր: Էօյլէ իսէ մուգատտէսլեր մագամընտա անա կէլէլիմ վէ անըն եօլընտա երւրիւյէլիմ:

1. Գուզու սանա սեվմէյի կօրէկսիր: Տիւն-եատա օլան քէնտինինքիլէրի սէվմիշ օլարագ անլէրի նիհայէթէտէք սէվտի (Յուվ. 13. 1): Պիզ չօգ տէֆ'ա սէվմէյէ պաշլատըզ, լաքին մուհապպէթիմիզ թէզ խիթամ պուլտու. նիհայէթէտէք սէվմէտիք: Քրիստոսըն մէքթէպինտէ վէ անճագ օրատա հագիզի մուհապպէթի էօյրէնիրիզ: Օրատա Ալլահ կիպի սէվմէյի, եան'նի անըն գալպինտէ պուլունան մուհապպէթ իլէ սէվմէյի էօյրէնիրիզ: Պիզիմ մուհապպէթիմիզ Ալլահն մուհապպէթինէ պէնկէզեր օլ-

մատըղընտան չօգ տէֆ'ա կիւնահ իշլէրիզ: Խալիս օլմայան մուհապպէթլէ սէվմէմիզլէ էթտիյիմիզ զիյան պուզղ էթմէմիզլէ իլէրի կէլէն զիյանտան զիյատէ օլապիլիր: Նիհայէթ էկէր պաթընի ատէմիմիզին պէօյիւյիւպ գուվէթլէնմէսինի արգու էտէր իսէք, քէնտիմիզի թէֆթիշ էտիպ փաքէնմէլիյիզ: Մուհապպէթ հագըընտա եաղըլմըշ օլան պապտա մուհապպէթ «հագըզըղըզտան հագղ էթմէյիպ» հագիզաթլէ մահզուզ օլուր» (1 Կոր. 13. 6) տէյիւ պուլրուլմըշ տըր:

Մուհապպէթ հագիզաք տըր: Մուհապպէթ գօն-չույա էպէտիլիք նօգթա ի նագարընտան պագար. վէ իմտի հիլմիյէթ վէ ճիտտիյէթ իլէ, վէ լազըմ օլտըղը հալտէ ճէպր իլէ պիլէ անա եօլ կէօսթէրիր: Ճիսմանի մուհապպէթ քէօր տիր, ամմա մուգատտէս մուհապպէթ հագիզաթլէ արար: Ճիսմանի մուհապպէթ քէնտինէ մուհապպէթ ճէլպ էթմէք իշիւն, հագիզի մուհապպէթ իսէ գարշըլըզ արամայարագ սէվէր. եան'նի հագիզի մուհապպէթ քէնտինէ նէ' ֆա' իտէ կէլէճէյինի տիւշիւնմէզ, անճագ քէնտի Րապըլ իշիւն ֆա' իտէ արար: Յիսուսա օլան հագիզի մուհապպէթ անճագ Յիսուսը արար. ատէմլէրէ օլան հագիզի մուհապպէթ տախի, անլէրին չիւքրանիյէթինի տէյիլ, վէ անլէրին ագէսինի տէյիլ, անճագ անլէրին էօլմէզ ճանլարընը արար:

Մուհապպէթ քեպիլիյիք տըր: Խրիսթիյան մուհապպէթլիլէ սէվէն էօլիւմէտէք, հաթթա Քրիստոս էֆէնտիսի իլէ պերապէր խաշ էօլիւմիւնէ տէյին սէվէր: Ճիսմանի մուհապպէթ տախի էօլիւմէտէք սէվէ պիլիր. լաքին Քրիստոս կիպի ըուհըն եաշամասը իշիւն տէյիլ, անճագ ըուհըն էօլմէսի իշիւն

սէվէր : Զօգ տէֆ'ա ճիսմանի տօսթլըգ պիւթիւն
'էօմրտէ սաղալմայան եարալար աչմըշ օլուպ, նի-
հայէթ րուհանի էօլիւմիւ մուճիպ օլմուշ տըր :
Պա'ղը տօսթլար մուհապպէթտէն նաշի պիր պիրինէ
հէր ճինս վա'տլար էլլէմիշէր, հաթթա պիրի պի-
րինի կէօրմէյէրէք պիր կիւն պիլէ կէշիրմէմիշ
տիրէր, վէ լաքին սէնէլէր սօնկրա օլ շէտիտ մու-
հապպէթ շէտիտ 'ատապէթէ տէօնմիւշ տիր : Ծիս-
մանի մուհապպէթ թա'պիրի իլէ եալընըգ նէֆսէ
'ա'իտ մուհապպէթ տէյիլ, անճագ միւ'մինլէր արա-
սընտա պիլէ պուլունան սախթէ մուհապպէթի անկ-
լարըգ : Պա'ղը քէրրէ Ալլահ միւսա'ատէ էտէր քի
աճը սէօղլէրին պիր սէյի կէլիւր, վէ պուգ կիպի
պիր րիւզկեար ճիսմանի մուհապպէթին պինասընա
վուրուր, վէ թէմէլսիզ օլան պինա տիւշէր, անըն
տիւշմէսի տախի հէր թարաֆտան իշիտիլիւր : Նէ
զէման խրիսթիյան խրիսթիյանա եագըշտըղը կիպի
սէվմէքտէն ֆարիզ կէլիւսէ, օլ զէման անտէ
հագգսըղըգ, գարըըղըգ վէ էօլիւմ պաշլար :
Մուգատտէս պիր մուհապպէթ անճագ Գուգուընըն
մէքթէպինտէ էօյրէնիլիւր :

Մուհապպէթ իքա'աթ Տըր : Զօգլարըմըգ իշիւն
մուհիւմ պիր սիւ'ալ տըր քի' պիզ նէ' վագըթ վէ նէ'
վէճնլէ խրիսթիյանա եագըշտըղը պիր սուրէթտէ
սէվէ պիլէճէյիզ : Պուսուն ճէվապը պիզէ 1 Յուլի. 5.
2տէ վէրիւմիշ տիր. եա'նի «Ալլահն էվլատընը սէվ-
տիլիմիզի պունտան, եա'նի Ալլահն սէվիպ անըն
էմրլէրինի սէվտիլիմիզտէն պիլիլիլիլ :» Պու 'աճա'իպ
լաքին տօղրու պիր իզահաթ տըր : Ալլահն սէվէն
ատէմ' պաշգալարը քէնտինէ տէյիլ, անճագ Ալլահա
տօղրու չէքէր : Բէնտի շակիրտլէրի քէնտինի պրա-

գըպ Յիսուսըն արգասը սըրա կիթտիլէրի իշիւն
վաֆթիլ էտիճի Յովհաննէս սէվիլիլիլ իտի : Նիշիւն :
Յիսուսը սէվտիլի իշիւն : Ալլահն էմրլէրինտէ սիւ-
լուք էտէն՝ իշթէ Ալլահն սէվէն օ տըր. գիրա պու-
կիպի պիր ատէմ քէնտի իթա'աթընը վասըթասըլէ
պիրատէր վէ հէմշիրէսինի Ալլահն եօլընա ճէլպ
էտէր : Հագիզի մուհապպէթ պու տըր : Վէ պու
մուհապպէթ սէրթ կէօրիւնիւր իսէ պիլէ, էնճամ
մուհապպէթ տէրթ կէօրիւնիւր իսէ պիլէ, էնճամ
ֆիւթիւհաթ գաղանըր : Պու թէմէլ իւզլէրինտէ
պուլունմայան հէր տօսթլըգ տիւշմէնլիք տիր : Սի-
լէսսէվիլյէ տօսթլըգ հըֆզ էթմէք էն կիւն պիր շէյ
օլարագ, եօգարըտան կէլէն չօգ 'ինայէթէ վէ սա-
տագաթա միւհթամ տըր : Պիր քիլիսէ փէտէրի
քէնտիսի վէ քէնտինին պիր տօսթու հագգընտա
տէտիլի կիպի փէք աղ քիմէլէր շէօյլէ տէյէ պի-
լիլիլիլ. «Պիզիմ անճագ իքի եօլումըգ վար իտի,
եա'նի պիրի քիլիսէյէ վէ օլ պիրի քիլիսէնին մու-
ալլիմլէրինէ. անճագ իքի գօնուշաճագ շէյիմիզ
վար իտի, եա'նի 'Ալլահ վէ անըն քէլլամը :»

Մուհապպէթ հայաթ Տըր : Պիլա մուհապպէթ
հիշ պիր քիմէսէ հաշայամագ : Բուհըմըգ ֆէհմ էթ-
մէք իշիւն խալգ օլտուըղը կիպի, գալպիմիզ տա-
խի սէվմէք իշիւն խալգ օլտնտու : Գուշ ուշմագ
իշիւն հափըլտըղը կիպի, գալպիմիզ տախի սէվմէք
իշիւն հափըլմըշ տըր : 'էօմրիւմիւզիւն իպթիտասը
վէ ինթիհասը պիլէ մուհապպէթ տիր : Անա գարը
կիւնա իշլէյէն քէնտի 'էօմրիւնէ գաստ էթմիշ օ-
լուր : Մուհապպէթ էն 'ագիմ գուզվէթ տիր : Հա-
գիզի մա'նատա անճագ սէվէ պիլիլիլիլիլ գատար
եաշարըգ : Անճագ մուգատտէս պիր մուհապպէթ
ուշանտըղը վագըթ շօլ գալիմ օլան նէֆսիմիզ էօ-

լիւր: Մուհապպէթ քէմալիյէթին պաղը տըր: Ալ-
լահնն էվլատլարը արասընտա մուհապպէթ էքսիք-
լիյի նէրէտէն կէլիր: Բուհանի հայաթըն էքսիքլի-
յինտէն իլերի կէլիր: Տահա զիյատէ բուհանի հա-
յաթա նա՞սըլ մալիք օլա պիլիբիդ: Տահա զիյատէ
սէվմէմիլլէ մալիք օլա պիլիբիդ: Իւլ իւզնիւմ-
տէ օլան Ալլահ օլ վազըթ պիլիմ թարաֆըմըզտան
օլուր. զիրա Ալլահ հէր շէյտէն էվլէլ մուհապպէթ
Ալլահը տըր: «Ալլահնն մուգաստտէս վէ սէվկիւլիւ
միւնթէխապլարը կիպի շէֆգաթ վէ մէրհամէթ...
կիյինիդ» (Կող. 3. 12): Մէրհամէթ կիյին, վէ պայ-
րամ էլպիսէսի կիյմիշ վէ մէսէրրէթ շէրապընը իշ-
միշ վէ սէմալի սէլամէթ իլէ սօյմուշ օլաճազսըն:
Օլ վազըթ սէնին այազլարըն կէյիք այազլարը վէ
պազուլարըն Սամիսոն պազուլարը կիպի օլմուշ
օլաճազ տըր: Շօլ մէրհամէթլի Սամսիրիլը պախ-
թիյա՛ր պիր տտէմ մի, եօխսա պախթսը՞ղ պիր ա-
տէմ մի իտի: Օլ կիւնիւն ագշամընտա էն զիյատէ
եօրղուլըգ հիսս էտէն՝ Սամսիրիլը՞ մը իտի, եօխ-
սա մէրհամէթ էթմէմիշ օլան քեանի՞ն մի իտի: Էն
մութլու օլան՝ հա՞նկըսը իտի. փարալը վէրէն մի,
եօխսա փարալը սազլայա՞ն մը իտի: Էյ սիդ Ալլա-
հնն ֆազիր էվլատլարը, տա՞՛րմա զիյատէ գոււլ-
վէթ, տա՞՛րմա տահա տէրին սէլամէթ վէ տահա
թէքմիլ մէսէրրէթէ արզուքէշ օլանլար, սէվմէյէ
պաշլայընըգ, վէ եաշամաղա պաշլայաճազսընըգ:
Կորնթոսլըլար ֆէվզ էլ 'ատէ պիր շէյ օլմագ իս-
թէտիքլէրի վազըթ Պօղոս րէսուլ անլէրէ ֆէվզ էլ
'ատէ պիր եօլ կէօսթէրտի. եա՞նի, «Մուհապպէթ
հէր շէյե ինանըր, հէր շէյե թէհամմիւլ էտէր, հէր
շէյե իւմիտ էտէր, հէր շէյե սապը էտէր:»

Տէմէք տիր քի՛ մուհապպէթ պիր գաշ շէյլէրէ
տէյիլ, անճագ հէր շէյե գատիր տիր: Իմտի մու-
հապպէթ ֆէվզ էլ 'ատէ պիր շէյ տէյիլ՝ մի տիր:
Մուհապպէթտէ պուլունմագ իչիւն տախի հէր պի-
րիմիզին ֆուրսաթը վար տըր: Իման 'էօմրիւն իպ-
թիտասը օլտըղը կիպի, մուհապպէթ անըն իթմամը
տըր: Իքիսի տէ Ալլահտան նէշ'էթ էտիպ՝ Ալլահա
տըր: Իքիսի տէ Ալլահ պիղէ սէվմէք իչիւն չօդ
իրշատ էտէրլէր: Ալլահ պիղէ սէվմէք իչիւն չօդ
ֆուրսաթ վէրմէսիլլէ մէս'ուտ օլմագ իչիւն տախի
պիղէ չօդ ֆուրսաթ վէրմիշ տիր: Մուհապպէթի-
միզի թալէպ էտէր իսէ, անճագ սա՛ատէթիմիզի
չօղալթմագ իչիւն թալէպ էտէր: Կէլինիդ, Գու-
ղունըն մէքթէպինտէ մուհապպէթ նէ՛ օլտըղընը
էօյրէնէլիմ. պիղի նիշայէթէտէք սէվէն Զաթը ճէ-
ւիլ գանտիլիմիզ օլտուն:

Մուհապպիք էյիւն գըշաղուզար (Յով. 13. 31):
Յիսուսըն մուհապպէթի անա խաշը կէթիրտի: Քիմ
քի էլէմ չէքէ պիլիր իսէ, օ, վէ եալընըգ օ սէվէ
պիլիր: Մուհապպէթիմիզ իչիւն պիր մուգապէլէ
թալէպ էթտիյիմիզ հալտէ, փաք գալպտէն սէվ-
մէմիշ օլուրըգ:

2. Գուզու սանա խըսմէք էրմիյի եօյրէսիր:
Անճագ քէնտի 'ալիճէնապլըղընը տէրունէն հիսս
էտէն՝ պաշալարա խըտմէթ էտէ պիլիր: Յիսուս
Ալլահտան կէլմիշ վէ Ալլահա կիթմէք իւզրէ օլ-
տըղընը պիլմէքլէ էլպիսէսինի պիր թարաֆա գօ-
տըղընը պիր ֆէշկիր ալըպ գուշանտը, վէ քէնտի
յարագ, պիր ֆէշկիր ալըպ գուշանտը, վէ քէնտի
շակիրալէրինէ խըտմէթ էյլէտի: Պէօյլէճէ Յիսուս
հագգ օլան հէր պիր խըտմէթէ պիր 'ալիճէնապլըգ
շէքլինի վէրտի: Անըն 'էօմրիւնիւն թէտպիրինտէ
իլք պէնտ պու իտի. եա՞նի, «Իպն իւլ ինսան քէն-

լըգ ԳՕՐ: Ալլահն զօտըղը աղըրըգ տախի անլերէ աղըր պասար: Մարիամ ճիւղամլը օլտու, վէ պէօլէճէ Ալլահ պաշգալար 'ալէյնիստէ սէօլէմէք մէքրուհ պիր չէյ օլտըղընը պէյան էյլէտի: Ալլահն չօգ էվլատարընըն խասթա եաշատըղարընըն, հաթթա էօլիւ կիպի եէրէ սէրիլմէլէրինին սըրըր պուրատա տըր: էյ վահ, զէմմ վէ հիւքմ էթմէք րուհու անլերի էօլտիւրտիւ: Չօգ տէֆ'ա պաշգալարըն լէքէլէրի իլէ լէքէլէնիյօրըղ: չիւնքի մուգատտէս պիր սուրէթտէ մուգատտէս օլմայանլար իլէ նահըլ հարէքէթ էթմէք կէրէք իտիյինի էօյրէնմէտիք: պուհու իսէ անճադ Յիսուսըն մէքթէպլինտէ էօյրէնէ պիլիւրիգ: Յիսուս կէրէք Յուգայա «Տօսթում» տէտի, կէրէք Պետրոսըն Մաղքոստան քէստիյի գուլաղը եէրինէ գօյուպ սաղալթտը:

Յիսուս քիսի մուգասսէս հօւրիւ իղէ պիղէ խըսսէք հյիքի: Շակիրտլէրինէ պրագաղըղ միրաս քէնտի 'իպրէթի իտի (Յովհ. 13), էկէր էֆէնտիլէրի էօլմէսէ իտի, րէսուլլէր վէ պիր չօգ չէհիւլէր ինճիլին խաթըր իչիւն էօլմէյէճէքլէր իտի: էկէր Բապպ պէօլիւք էլէմ չէքմէսէ իտի, հիչ պիր քիմսէ ինճիլին խաթըր իչիւն էլէմ չէքմէյէճէք իտի: Պուկիւնքի կիւնտէ օլան խրիսթիյանըղըմըղըն զիյասըր վէ ճագիպէսի օլմատըղընըն սէպէպի նէ տիր: Սէպէպ պու տըր քի մուհապպէթ, սապր վէ ինքեարը նէֆա խուսուսընտա տիւննանըն օղուլարը վէ Ալլահն էվլատը արասընտա աղ ֆարգ վար տըր: Սէօզլէր տէյիլ, անճադ հայաթ առտէմլէրին նուրը տըր: Ամէլլէրիմիգ սէօզլէրիմիգէ հայաթ վէրիլլէր: Պաղըլար նուր հագգընտա սէօլլէրլէր, ախէրլէր

իսէ նուր վէրիլլէր: 'Էօմրիւմիւգիւ պիր գուվլէթ գըլան չէյ քէնտի էյի 'իպրէթիմիգ տիր: Պօղոս րէսուլ, «Պանա պագընըղ» «պանա մուգթէտի օլունըղ» տէյէ պիլտիյի իչիւն պէօլիւք նուֆուգ իլէ սէօլլէտի: Ալլահ առտէմլէրի նուրա կէթիւրմէք իչիւն խուսուսա իքի չէյ գուլանըր, եահի քէնտի խուսուսա իչ'ար էթմէք իչիւն մուգատտէս քէլամընը իչ'ար էթմէք իչիւն մուգատտէս առտէմլէրի գուլանըր: Բէլամ թէն օլտըղընտա, եահի գուլ սուրէթիլին ալտըղընտա ճէլալ մէյտանա կէլտի (Յովհ. 1. 14): Սայ քի հէր պիր խրիսթիյան խանէսինտէ Մուգատտէս Բիթապ վար տըր, վէ լաքին չօգ եէրլէրտէ էօլիւ կիպի տուտըր, վէ լաքին չօգ եէրլէրտէ պիր առտէմ մուգատտէս քէլամ իլէ պէրապէր իչլէտիյի վագըթ քէլամ տէս քէլամ իլէ պէրապէր իչլէտիյի վագըթ քէլամ րուհ վէ հայաթ օլուր: Պօղոս Եուհաննի Ելհուտիլէրին մէքթէպլինտէ Ստեփանոս իլէ էթտիլի միւճատլէյի ունուտա պիլիւր իտի, լաքին Ստեփանոսըն էօլիւմ սա'աթընտա զահիր օլան ճէլիլ սիմասընը, վէ 'Էօմրիւնիւ քէնտի էֆէնտիսինին այագլարընա մէսէրրէթլէ գօտըղընը ունուտամաղ իտի, վէ քէնտի տիւշմէլէրի իչիւն անըն էթտիլի տու'ա պօղոլմաղ հարֆլար իլէ անըն գալպինէ եագըլտը:

Յ. Գուզու սանա սայանմագըղըր հօյրէսիր: Բիթապը Մուգատտէստէ թէքրար պէ թէքրար «Օ թաշըտը», «Օ քէնտի իւզէրինէ ոլտը» սէօզլէրինի օգուրըղ: «Թաշըտը» թա'պիլի իլէ եալընըղ գուրպան գուզուսու օլարագ' նէվ'ի պէչէրին կիւնաշարընը քէնտի իւզէրինէ ալըպ անլերի խաշա կէօթիւրտիւյիւնիւ տէյիլ, անճադ եէվմի 'Էօմրիւնտէ անըն իպրագ էթտիլի տայանմագըղ գուվլէ-

թիւնի տախի անկաւորը: Քէնտի շէհատէթինէ կէօրէ անըն գուզվէթի քէնտի ճանընը ֆէտա էթմէքլիք-տէն 'իպարէթ իտի (Յուլ. 10. 17): Անըն կիպի հիչ պիր քիմսէ սէօյլէմէմիշ իտի: Պէշ էքմէք վէ իքի պալըգ իլէ պէշ պին քիմսէյի տօյուրտու, էօ-լիւլէրի տախի թէքրար հայաթա կէթիրտի: Պուռն-լարըն ճիւմլէսի անըն գուզվէթինի պէյան էյլէտի: Լաքին անըն ասըլ գուզվէթի քէնտի 'էօմրիւնի, ֆէտա էտէ պիլմէք գուզվէթի իտի: Եալընը անըն խաչ իւզէրինտէքի էօլիւմիւ տէյիլ, անճադ անըն պիւթիւն 'էօմրիւ պիր ֆէտա ի նէֆս իտի: Քէնտի եէվմի կիւճիւքլէրինտէ էզէլի Րուհ վասըթասըյլէ քէնտի զաթընը Ալլահա թագտիմ էտէր իտի: Պու վէճճլէ Յիսուս խաչտաքի պէօյիւք գուրպանընը թագտիմ էթմէյէ հազըրլանմըլ իտի: Քէնտի գաւ-մընտան գապուլ օլունմամադ, շակիրտլէրինտէն տօղրու անկալըմամադ, քէնտի ագրապասընտան ազընա խալէլ կէլմիշ պիրիսի կիպի 'իլան օլուն-մադ, վէ գաւմըն ըէ'իսլէրինտէն իզլալ էտիճի մագամընտա իթհամ գըլընմադ, — պուռնլարըն ճիւմ-լէսինէ տայանմադ իչիւն 'ազիմ թէհամմիւլ գուզ-վէթի լաղըմ իտի: Օ նասըլ իտի իսէ, պիզ տախի պու տիւնեատա պէօյլէ իզ: Պու էճտէն Յիսուս շէօյլէ պուլուրուր. «Ալլիպ օլան քիմսէյի Ալլահը-մըն հէյքէլինտէ տիրէք եափաճաղըմ» (Վահի 3. 12): Տիրէք նէյէ' իսթի'մալ օլունուր: Թէզեհինաթ իչիւն տէյիլ, անճադ եիւք գալտըրմադ իչիւն: Մէտն ու թահսին օլունմադ իսթէյէն ատէմլէր տիրէք տէյիլ տիրէք: Պուռնլար եիւք գալտըրմադա չաղըրլարը-լարը կիպի գըրըլըրլար: Թէզմիդաճ օլան ատէմլէր տախի տիրէք տէյիլէր, զիրա թէզմիդաճըլը թէ-

համմիւլիւն 'աքսիսի տիր: Չօգ եէրտէ տէմիր եօլու իսթաօիօնընտա տուրուպ' արապալարա պագտը-ղըմտա տիգգաթըմ գաշօգգա կէօթիւրէ պիլիւր իտիյինի պէյան իչիւն հէր վակօն իւզէրինէ իշարէթ օլունան եազըրլարա ճէլպ օլունուր. վէ էքսէրիյա շու մուհիմ սիւ'ալ տէրունիմտէ մէյտանա կէլիւր, «Աէն տէ նէ' գատար կէօթիւրէպիլիւրսին:» Պիզ թաշրմադ գուզվէթինէ մալիք օլան քիմսէլէրէ միւլթաճըզ: Խուսուսա պիզիմ խրիսթիյան ճէմա- 'աթլարըմըզտա 'ինատըրգ վէ այրըմազըլը գուհու-նա մալիք օլմայան քիմսէլէրէ միւլթաճըզ, Ալլա-հըն պէյթինտէ տիրէք մագամընտա պուլունան հըն պէյթինտէ տիրէք մագամընտա միւլթաճ տըրլար: ատէմլէր սապր ու թէհամմիւլէ միւլթաճ տըրլար: Պու տիրէք եիւք ալթընտա օլտըլը կիպի պիզ տախի քիլիսէտէ եիւք ալթընտա իզ:

Յիսուս նէ' վէճճլէ զալիպ օլտու: Պաշգա եօլ իլէ տէյիլ, անճադ Գուզու օլմասըյլէ զալիպ օլ-տու: Վէ կէրէք 'Ահա ը 'Աթիգտէ կէրէք 'Ահա ը ճէտիտտէ օգուտըլըմըլ իւզրէ Գուզունըն սըֆէթ ի մախսուսէսի պու իտի. եա'նի, «Օ եիւքլէնտի» (Ես. 53. 11): Գուզունըն արտընճա կիտէն քիմսէ-լէր տախի անլէր տիր քի եիւքլէնմէք գուզվէթինէ մալիք տիրլէր: Պու գուզվէթ պիր քիմսէտէ պու-լունմատըլը հալտէ Րուհ իւլ Գուտս տախի անտէ լունմատըլը հալտէ Րուհ իւլ Գուտս տախի անտէ պուլունմադ: Չէօլտէ գայա վուրուլտըլը վագըթ պուլունմադ: Չէօլտէ գայա վուրուլտըլը վագըթ, անտէն տախի իւմէտէք վուրադըլարը վագըթ, անտէն տախի խալիս մուհապպէթտէն վէ «հայաթ սուլունտան» իսլիս մուհապպէթտէն վէ «հայաթ սուլուն մը, զըմըլ վագըթ պիզտէն նէ', հայաթ սուլուն մը, զըմըլ վագըթ պիզտէն նէ', հայաթ սուլուն մը, ճէրեան էտէր: եօխսա Մարանըն աճը սուլուն մը ճէրեան էտէր:

տէն սէթը էթմէտիմ:» Վազա՛ա քէնտի քէնտինէ
հարաւմ էթմէյէ Բրիստոսըն գուվվէթի վար իտի,
ամմա օլ գուվվէթի ասլա գուլլանմատը:

Քենսի մենփա՛սըրնա սա՛յ եքսեփիփ:

Խօտպինիք նէ՞ տիր: Խօտպինիք ֆէտաքեար-
լըղըն՝ աքսիսի տիր: Խօտպին ատէմ պիր հարամի
տիր: Ալլահըն մալընը չալար վէ աիւէրլէրէ՝ ա՛հտ
օլան նէսնէյի գալիար: Եալընը չարչուտա տէյիլ.
անճագ միւ՛մինլէրին ճէմ՛իյէթլէրինտէ, սալիհլէ-
րին չատըրլարընտա վէ ֆէտաքեար օլան Յիսուսըն
արտընճա կիթմէք իսթէյէնլէրին գալպլէրինտէ
պիլէ խօտպինիք քէնտի նալայըգ օյուսընը օյնա-
մագտա՛ տըր: Ախէրլէրտէն զիյատէ տինտար կէօ-
րիւնմէք արզուսը, ախէրլէրտէն զիյատէ կիւզէլ
տու՛ա էթմէք արզուսը, վէ քէնտի մէնփա՛աթը
իչիւն թէգատտիւմ վէ թէրճի՛ն էթմէք հագգընը
քէնտի էլինէ ալմագ արզուսը խօտպինիք տիր:
Լաքին Բիթապը Մուգատտէստէ հաղըլմը տըր
քի, «Բապպա գուսուրլը հայվանը գէպ՛է տէն հի-
լէքեար մէլ՛ուն օլսուն» (Մաղ. 1. 14): Ալլա-
հըն գալմը արասընտա վուգու՛ պուլան չօգ այ-
րըլմագըրզլար խօտպինիքտէն նէլ՛էթ էտէր: Խօտ-
պինիք տէֆ՛ ու ըէֆ՛ օլունսա, հէման սէմա գէ-
մինէ նիւզուլ էթմիլ օլուր:

Սոդոմոն չէօյլէ պույուրուր. «Էյ թէնպէլ,
գարընճայա կիթ, անըն հօլլարընը կէօր տէ, հիք-
մէթ էօյրէն:» Անտէն նէ՞ էօյրէնէ պիլիլիմ: Հէփի-
սինտէն էվվէլ քէնտի նէֆսինի արամամագ տէր-
սինի էօյրէնէճէքսին: Ասմա նա՞սըլ մէյվէտար օլա
պիլիլ: Նէֆսինի արամայարագ քէնտի սուլընը չը-
պուղա վէրիլ, վէ չըպուգ իւզիւմիւ հասըլ էտէր:

Ա՛հ, նէ՛ գատար չօգ գուվվէթլէր, աթիյէլէր վէ
ինայէթլէր խօտպինիքտէն թէլէֆ օլուրլար: Խօտ-
պինիք սէպէպիլլէ նէ՛ գատար իլլէր գուսուր գա-
լըրլար: Խօտպինիք սէպէպիլլէ նէ՛ գատար ճան-
լար հէլաք օլուր, վէ բուհանիճէ ույանմըլ օլան
նէ՛ գատար քիմսէլէր թէքրար ույգույա տալար-
լար: Խօտպինիք անճագ պէօյիւք իլլէր իլլէմէք
իսթէր, վէ անճագ պէօյիւք ատէմլէրտէն պիր շէյ
մէ՛մուլ էտէր: Խօտպինիլին մէպտէսի պու տըր.
հա՛նի՛ Հէր շէյ պէնիմ իչիւն օլմալը, հօխսա պանա
պիր գըյմլթի հօգ տըր: Լաքին պիգտէ մուհապ-
պէթ ույանտըղը կիպի խօտպինիք էօյիւր: Օլ գէ-
ման թէնին գանուսը տէյիլ, անճագ բուհըն գա-
նուսը պիլգտէ հիւքիւմէթ սիւրէր: Օլ գէման սիւ՛ալ
էթմէյիլ քի Բրիստոս իչիւն նէ՞ գատար ֆէտա
էթմէյէ մէճպուրըմ, հախսա Բրիստոս իչիւն նէ՛
գատար ֆէտա էթմէյէ գատիրիմ, անճագ պէնի
սէվիպ՛ պէնիմ հօլըմա ֆէտա ի ճան էթմիլ օլան
Բրիստոս իչիւն թէրքի նէֆա էթմէյի քէնտիմէ
պէօյիւք պիր իմթիյալ ատտ էտէրիմ: Պիր գաթ
շէօյլէ պույուրմըլ տըր. «Հագիգի ֆէտաքեարլըգ
տա՛լմա տահա զիյատէ ֆէտա էթմէյէ սա՛յ ու զայ-
րէթ էտէր, վէ Յիսուսըն խաթըր իչիւն ֆէտա
էտէմէտիլի հէր շէյէ գայ՛աթ ատտ էտէր:»

Քէնտիսի իչիւն պաշգալարըն չէֆգաթընը
թահրիք էթմէք իսթէյէն, գօլայճա կիւճէնէն,
պաշգալարտան թէչէքքիւրլէր պէքլէյէն, վէ պաշ-
գալար թարաֆընտան խըմմէթ գապուլ էթմէք
իսթէյէն ատէմ խօտպին պիր ատէմ տիր: Նէֆս-
փէրէսթ օլան ատէմ քէնտինինքինի արամալ կիպի
կէօրիւնմէք իսթէր. եինէ տէ՛ նէֆսիլէրէսթ ատէմ

պըն խըտմէթինտէ, հաթթա Բապպա օլան տու'ա-
լարըմըգտա պիլէ, քէնտի իրատէթիմիդի իճրա էթ-
մէք արզուսը նէ՛ դատար տէֆ'ա պուլունուր: Պիզ
թէրթիպլէր էտիպ' անլէրի Ալլանըն հուզուրընա
կէթիրիբիզ, վէ անա խիթապէն, «Պագ, եա Բապպ,
պունու սէնին իչիւն եափաճաղըմ, իսթէրսէն անը
իմզալա» տէրիզ: խայր, թէրթիպլէրի Ալլան եափ-
սըն վէ անըն՝ Բուհու սէնի վէ պէնի քէնտի եօլլա-
րընա զլաղուղլասըն: Տաղտա վէրիլէն վա'ղտա
Յիսուս տէրունի փաքլըզ հազգընտա պանս էլլէ-
տի: Օրատա եանկլը տու'ալար հազգընտա սէօյ-
լէտիքտէն սօնկրա պիզէ էօրնէք օլան տու'այը
էօյրէթմիշ տիր. եա'նի, «Իրատէթին սէմավաթտա
օլտրղը կիպի, եէր իւզէրինտէ տախի իճրա օլուն-
սուն»: Յակըրոս րէսուլ տախի, «Բապպ միւսա'ա-
տէ էտէրսէ» տէյիլ, անճագ «Բապպ իսթէրսէ»
(Պապ. 4. 15) տէյօր: Անտէ պէօյիւք պիր ֆարզ
վար: Ալլանըն իրատէթինէ թէսլիմ օլմագ պաշգա
վէ մէսէրրէթ իլէ անըն իրատէթինի իճրա էթմէք
պաշգա տըր: Գուզու պիզէ Ալլանըն իրատէթինի
մէսէրրէթլէ իճրա էթմէքլիյի էօյրէտիր: Ալլան
անճագ պունուն իչիւն իրատէթ գուվվէթինի պիզէ
վէրմիշ տիր քի՛ պիզ իրատէթիմիզլէ Ալլանըն իրա-
տէթինի իճրա էտէլիմ: Գեթսեմանի Քրիստոսըն
էօմրիւնիւն էն տէրին նօգթասը, վէ էն եիւքսէք
նօգթասը իտի, վէ օրատա Քրիստոս, «էյ Փէտէր,
... պէնիմ իրատէթիմ տէյիլ, անճագ սէնինքի
օլտուն» (Ղուկ. 22. 42) տէտի: Փէտէրին իրատէթի
էօյլէ օլտըղը իչիւն Քրիստոս «հազարէթի պիր շէյ
'ատտ էթմէյէրէք, խաչա թէհամմիւլ էլլէտի» ('Իպր.
2. 2): Հէր շէյտէ, «Պէլի, էյ Փէտէր, զիրա 'ին-

տինտէ պէօյլէ խօշ կէօրիւնտիւ (Մատթ. 11. 26)
տէտի. եա'նի, տէմէք իսթէր իտի քի, Սանա խօշ
կէօրիւնտիւյիւ իչիւն պանա տախի խօշ կէօրիւնիւ-
յօր: Փէտէրինին իրատէթինէ քիւլլիյէն մութապըզ
օլմայան հիչ պիր տիւչիւնճէսի վէ հիչ պիր արզուսը
եօգ իտի: Անըն «պօյունտըրըղը» պու իտի, վէ
պունտա քիւլլիյէն սէվինիր իտի: Քէնտի պօյուն-
տըրըղընը իւզէրիմիզէ ալարագ՝ ճանըմըգա րահաթ
պուլունմագ իչիւն պիզի տախի տա'վէթ էտիյօր: Պի-
րիսի, «Պէն իւշ գաթլը պիր եաստըզ իւզէրինտէ,
եա'նի Ալլանըն նիհայէթսիզ մուհապպէթի, հիքմէթի
վէ գուտրէթի եաստըզ իւզէրինտէ իսթիրահաթ
էտէրիմ» տէմիշ տիր: Քրիստոս իչիւն Ալլանըն իրա-
տէթիմ» տէմիշ տիր: Քրիստոս իչիւն Ալլանըն իրա-
տէթի վէ Ալլանըն մուհապպէթի, իքիսի պիր իտի.
վէ պունուն իչիւն անըն րահաթը միւքէմմէլ իտի:
Իսրայէլ գաւմը քէնտի իրատէթինի Մըսըր
տիյարընտան քէնտիսի իլէ պէրապէր կէթիոտիլի
իչիւն, Ալլանըն րահաթընա կիրէմէտի. ('Իպր. 3):
Ալլանըն իսթէմէտիլի շէյի իսթէմէք տէրունիմիզէ
ալթ իւսթիւք, րահաթսըզլըզ վէ քէտէր կէթիրիպ'
պիզի տախի Ալլանտան այըրըր: Քէնտի իրատէթի-
միզ քիւչիւք պիր շէյ տէյիլ, անճագ իւզէրիմիզէ
թէսալլութ էտէն շէյ տիր: Քէնտի իրատէթիմիզի
իճրա էթմէքտէն 'ինատ, 'ինատտան իսէ րուհա-
իճրա էթմէքտէն 'ինատ, 'ինատտան իսէ րուհա-
նիճէ տիվանէլիք իլէրի կէլիւր. հաթթա 'ինատ՝
զանն էթտիլիմիզտէն չօգ զիյատէ քիմսէլէրի թի-
մարխանէյէ կէթիւրմիշ տիր: Քէնտի իրատէթիմիզին
իճրասը եալընըզ ֆամիլիալարըմըղը վէ ճէմա'աթ-
լարըմըղը տէյիլ, անճագ քէնտի գալպլէրիմիզի
տախի րահաթսըզ էտէր: Ալլանըն 'ինատա նէ՛ նա-
գար իլէ պագտըղընը 1 Միւլ. 15. 23տէ կէօրիւ-

յօրըզ. զիրա օրատա Սամուէլ Սաւուղա՝, «Ինատ փութփէրէսթիք ֆէսատը կիպի տիր» տէր: Սաւուղ քէնտի իրատէթինէ Ալլահն իրատէթի իլէ գարըշտըրարագ, պէն «Րապպըն քէլամընը իճրա էյլէտիմ» տէտի: Լաքին էօյլէ տէյիլ իտի. վէ քէնտի 'ինատը սէպէպիյլէ քէնտիսի մէլիք օլմագտան րէտտ օլունտու:

Քենսիկենս խօշնուս օլնագըրգ:

Րօմ. 15. 1, 3 տէ չէօյլէ օգուրըզ, «Պիզ քի գուվվէթլի իզ, քէնտի նէֆսիմիզի խօշնուտ էթմէյիպ, զա'իֆ օլանլարըն զա'իֆիքլէրինէ թէհամմիլ էթմէյէ պօրճուլ իզ: . . . Քրիստոս տախի նէֆսինի խօշնուտ էթմէտի»: Պու այէթլէրէ կէօրէ քէնտինտէն խօշնուտ օլմագ քէնտի գուվվէթլինէ կիւվէնմէք էսասը իւզէրինտէ թէմէլլէշմիշ տիր: Պետրոս եալընըզ պալըզ աղլարընը թէրք էթմէսիյլէ քէնտի նէֆսինի վէ քէնտի գուվվէթլինի թէրք էթմէմիշ իտի. քէնտիսի տախի տիւշմէսինտէն սոնկրա պու տէրսի էօյրէնտի: Պիրիսինին տէտիյի իւզրէ, պիզ թէվպէ էթտիյիմիզտէ քէնտի սալահըմըզտան ութանըպ Քրիստոսըն սալահընըզ գապուլ էթտիյիմիզ կիպի, պէօյլէճէ էր եա կէճ քէնտի գուվվէթլիմիզտէն տախի ութանմագ կէրէյիզ քի՝ Քրիստոսըն գուվվէթլի պիզտէ սաքին օլսուն: Քենաշքի Ալլահն էվլատարը քէնտի գուվվէթլէրինէ կիւվէնմէք մէլլի քէնտիլէրին էն պէօյիւք տիւշմէնի օլտըղընը անկալա պիլսէ իտիլէր: Քենաշքի Ալլահն մէլէքիւթիւնտէ չալըչան իշճիլէր քէնտի գուվվէթլէրինէ կիւվէնմէլէրի Ալլահա մէյվէ կէթիւրմէքտէ էն պէօյիւք մանի՝ օլտըղընը անկալա պիլսէ իտիլէր: Ալլահն գուվվէթլի ան-

ճագ զա'իֆիլիմիզտէ թէքմիլ օլուր (2 Կոր. 12. 9): Պիր տէրէճէտէ Ալլահն գուվվէթլի պիզիմ գուվվէթլիմիզլէ պէրապէր 'ամիլ օլա պիլիւր, լաքին պիզ անճագ Ալլահն զա'իֆ օլան չէյի օլտըղըմըզ թանըտըղմըզ հալտէ անն գուվվէթլի պիզտէ թէքմիլ օլուր (1 Կոր. 1. 25): Պու էճլտէն Դաւիթ, «Ալլահ տըր քի պէնի գուվվէթլէ գուշատըր» տէտի (Մէզ. 18. 32): Ալլահ իսթի՛մալ էթմէք իսթէտիյի քիմսէլէրէ տա'իմա զա'իֆ օլտըզլարընը էօյրէտիր: Խըտմէթճիլէրինտէն եալընըզ քենամիլ Օլանը էն պէօյիւք զա'իֆիլիյէ տիւշար էյլէտի. խաշտան տահա հագիր պիր չէյ պուլունմատըղը իշիւն Ալլահ անը օրայա կէօթիւրտիւ: 'Իպր. 1. 3 վէ Ես. 53. 3 այէթլէրինտէ պուլունան չու քէլամլարը, եա'նի՝ Ալլահն «ճէլալընըն զիյասը» վէ «տաէմէր 'ինտիւնտէ հագիր վէ մէրտուտ» քէլամլարընը եան պէ եան եաղաճագ օլսագ, Քրիստոսըն քէնտի նէֆսինտէն խօշնուտ օլմագտան նէ գատար պէրի օլտըղընը կէօրէճէյիզ: Ալլահն քէնտի Օղընա վէրտիյի զուարէթ էն զիյատէ հագիր վէ մէրտուտ օլմագ գուարէթի իտի, անա վէրտիյի էմր տախի քէնտի ճանընը ֆէտա էթմէք էմրի իտի (Յովհ. 10. 17, 18): Յովհ. 1. 12տէ չէօյլէ եաղըմըշ տըր. «Հէր քիմ անը գապուլ էթտի իտէ, անիլէ . . . էվլատ Ուլլահ օլմագլըղա սէլահիյէթ վէրտի:» Պու նէ՞ սէլահիյէթ տիր: Ֆէտաի 'էօմր էթմէք սէլահիյէթի տիր: 'Աճէպա պու՝ սէլահիյէթ մի իտի: Էվվէթ, Գուզու օլան Քրիստոսըն վէրտիյի սէլահիյէթ պու տըր: Քէնտիսի տախի անճագ պու սէլահիյէթլէ եախօտ պու գուվվէթլէ զալիպ օլտու: Պու էճլտէն տահա իլէրի վարմագ տահա տէրինէ:

վարձագ տէմէք տիր . վէ «Եւ Ռապպ, պէնի գուվ-
վէթլէնտիր» տէյիւ Ալլահա տու'ա էթտիլիմիդտէ
Րուհ իւլ Գուտտ տու'ամըզը թէրճէմէ էտիպ, Եւ
Րապպ, պէնի գըր, տէր (Րօմ. 8. 26, 27):

Քէնտինտէն խօշնուտ օլմագլըզ պիր ատէմին
հիսս էթտիյի գուվվէթ վէ 'իւլվիյէթտէն նէշ'էթ
էտէր: Գուվվէթտիլիք հիսս էտիլտիյի եէրտէ
քէնտինտէն խօշնուտ օլմագլըզ պուլունմազ: Նի-
չիւն պիրատէրինի հիւքմ էտիյօրսըն, եախօտ նի-
չիւն պիրատէրինտէն վազ կէչիյօրսըն: Նի'չիւն պի-
րատէրին 'ալէյինէ շէքվա էտիյօրսըն: Նի'չիւն
քէնտին իչիւն պէօյիւքիւք արայօրսըն: Նի'չիւն
քէնտին իչիւն թիւրլիւ թիւրլիւ մաթլուպաթտա
պուլունույօրսըն: Նի'չիւն 'ատի խըտմէթլէրաէն պու-
զատար ութանըյօրսըն: Սէպէպ պու տրր քի սէն
քէնտինտէն խօշնուտ օլույօրսըն: Նի'չիւն տա'իմա
քէնտի հագգընտա սէօյլէմէքտէ սին: Քէնտինտէն
խօշնուտ օլտըզըն իչիւն տէյիլ մի: Պիր միւճրիմ
քէնտիսի հագգընտա հիշ սէօյլէմէզ, վէ աղզընտան
չըզան հէր պիր լուղէթ զօր իլէ չըզարլըր: Պիզ
տախի 'աֆվա նա'իլ օլմուշ օլան միւճրիմլէրտէն
պաշգա նէ'իզ: Խաթրըմըզտա օլտուն քի քէնտի-
միզ հագգընտա սէօյլէմէմիզ չօգ թէնլիքէլի տիր:
Յիսուս շէյթան հագգընտա, «Եալան սէօյլէտիյի
վագըթ ֆհնսի շէյլէրինտէն սէօյլէր» (Յովհ. 8. 44)
տէտի: Պիզ տախի քէնտի շէյլէրիմիդտէն սէօյլէ-
տիլիմիզ վագըթ պէօյիւք թէնլիքէմիզ վար քի
եալան սէօյլէյէճէյիզ: Յովսէփ քէնտի փէտէրինին
խանէսինտէ վէ պիրատէրլէրի արասընտա պուլուն-
տըզը վագըթ քէնտինտէն խօշնուտ օլարագ, քէն-
տինէ 'ա'իտ օլմայան իմթիյաղլար հագգընտա սէօյ-

լէր իտի: Լաքին Յովսէփ Ալլահըն քէնտինէ հա-
զըրլատըզը մէվգը'ի թուլթապիլմէք իչիւն էվվէլա
քէնտինտէն խօշնուտ օլմագ մէյլինտէն գուրթուլ-
մագ կէրէք իտի: «Չընտանտա» Ալլահ Յովսէփի
գալլ էտիպ, անը քէնտինտէն խօշնուտ օլմագ գու-
սուրընտան փաքլէտի:

Քհնսի 'իզգէթիմի առանազըզ:

Յիսուս, «Պէն քէնտի 'իզգէթիմի արամամ»
(Յովհ. 8. 50) տէտի: Սամիսոն, Ալլահըն վէրտիյի
գուվվէթի Ալլահ իչիւն տէյիլ, անճագ քէնտիսի
իչիւն իսթի'մալ էտէրէք, Գազա շէհրինին գափու-
լարընը գալտըրըպ տաղա կէօթիւրտիւ: Քէնտի
գուվվէթիյէ Խօրայէլ գալմընը գուրթարմալը իտի,
լաքին օ քէնտիսի նէ գատար գուվվէթլի օլտըզընը
կէօթէրմէք իչիւն քէնտի գուվվէթինի իսթի'մալ
էյլէտի: Պիզ տախի պու խուսուտա սուշլու տէյիլ
մի իզ: 'Աճէպա պիզ չօգ տէֆ'ա Ալլահըն մալի օ-
լան վէ մագտիստէ Ալլահա թախսիս էտիլմէսի կէ-
րէք օլան 'աթիյէլէր իլէ քէնտիմիզի թէզէին էտիպ
քէնտիմիզի պէօյիւքէմէք մի: Աքար Շին'արի
րիտայը վէ ալթուն քիւլլէսինի Րապպա թագտիս
էթմէք կէրէք իքէն, քէնտիսինի թէզէին էթմէք
իչիւն անլէրի սաղլատը: 'Աճէպա պիզ տախի պիզ
վասնիպ օլտըզը իւզրէ մու'ամէլէ էտէրմիյիզ: 'Ա-
ճէպա չօգ տէֆ'ա կէրէք ֆիքրիմիզի վէ կէրէք
լիսանըմըզը անճագ քէնտիմիզէ 'իզգէթլէմէք իչիւն
գուլլանմատըզ մը: Վէ սէպէպ նէ' տիր: Սէպէպ
պու տրր քի հագիզի 'իզգէթ նէ' օլտըզընը պիլմէ-
տիք: Յովհաննէս, «Պիզ տախի անըն ճէլալինի...
կէօրտիւք» (Յովհ. 1. 14) տէր: Օլ ճէլալը նէրէտէ
կէօրտիւլէր: Ճէլալը Իպն Ուլլահըն հագիր հալինտէ

կէօրտիւլէր: Օլ հազիր հալտէ ճէլալ կէօրտիւլիւ իչիւն Յովհաննէս, հաթթա օ պիր շակիրտլէրին ճիւմլէսի ֆիրար էթտիքլէրի վազըթ պիլէ, խաչա գատար Յիսուսըն արաընճա կիտէպիլիր իտի: Պու ճէլալ պիր քէրրէ գալպիմիզի միւնէվլէր գըլար իսէ, Գուզուըն ճէլալինտէն պաշգա հիչ պիր շէյ արամագ իսթէմէյէճէյիզ: Պետրոս քէնտինի պաշգալար իլէ մուգայէսէ էթմէքտէն խօշլանըր իտի: «Պիզ հէր շէյի թէրք էտիպ' սանա թապի' օլտըզ» (Մատթ. 19. 27), վէ «Եա Րապպ, գա՛շ տէֆ'ա պիրատէրիմ պանա խաթա էտէրսէ, անը 'աֆվ էտէյիմ» (Մատթ. 18. 21) սէօղլէրիլէ Պետրոս քէնտի 'իզլէթինի արամագտա օլտըզընը կէօսթէրտի: Պինա'էն'ալէյ' կէօլիւն քէնարընտա վուզու' պուլմուշ օլան շօլ 'աճա'իպ միւլադաթտա Յիսուս տաթի մուգայէսէ թարիզիլէ Պետրոսա, «Պէնի պուշլարտան զիյատէ սէվլէ'ր մի սին» տէյիւ սիւ'ալ էթտի (Յովհ. 21. 15): Պետրոս պու տէֆ'ա իլէրի աթըլմատը, չիւնքի արթըգ մուգայէսէ էթմէյի ունուլմուշ իտի: Արթըգ նէ քէնտիսի նէ տէ ալէրլէր հազգընտա պիր շէյ պիլմէք իսթէտի, անճագ էֆէնտիսինէ, «Սէն պիլիրսին» տէյէ պիլտիյի իչիւն սէվինտի: Արթըգ անըն իչիւն «պէշէրին պիւթիւն կիւզլիլիյի» (Ես. 40. 6) գուրուտու, զիրա անըն իւզէրինէ Րապպ նէֆիս էյլէտի: Եզկ. 36. 27 տէ թարիֆ օլունան Րուհըն պէրէքէթինէ գալպիմիզ աչար իսէք, օլ Րուհ պիզտէ կալընը թապի'ի քիպրիֆի տէյիլ, անճագ տիյանէթ քիպրիմիզի տալի թէյէֆ էտէր, վէ օլ պապրն սօնընտա Ալլահըն սէօյլէտիյի ֆիլալ, եա'նի, «քէնտի քէնտիլէրինիզտէն իքրան էտէճէքսինիզ» քէլամը սահին օլուր:

6. Գուզու սանա սիւֆիւք էքսիյի էօյրէսիր: «Թէ'ատտի կէօրտիւ վէ ճէֆայա օզրատը, լաքին աղղընը աչմատը» (Ես. 53. 7): Գուզուըն մէքթէպինտէ էօյրէնտիյիմիզ իլք տէրս պու տըր քի սիւքիւթ էտիպ' քէնտիմիզի ալազլաթմագ պիզէ կէրէք տիր (Մատթ. 11. 29): Բիթապը Մուգատտէս իքի նէվ' սիւքիւթ էթմէք, եա'նի Ալլահըն հուզուընտա սիւքիւթ էթմէյի վէ Ալլահտա սիւքիւթ էթմէյի թա'լիմ էտէր: Ալլահ պիզէ սէօյլէմէզտէն էվլէլ պիզ անըն հուզուընտա սիւքիւթ իւզրէ պուլունմալը իզ: Աքրահամ եիւզիւ իւսթիւնէ տիւշիւպ սիւքիւթ էթտիյի վազըթ Ալլահ անըն իլէ թէքէլլիւմ էթմէյէ տէվամ էյլէտի (Թէք. 17. 3): Թէքվին քիթապընըն 15 վէ 16 պապլարընտա օզուրըզ քի Աքրահամ նէ վէճիլէ սէօյլէյիպ մու'ամէլէ էտէր իտի, վէ Ալլահ օն իւշ սէնէ գատար անա կէօրիւնմէյիպ սիւքիւթ էյլէտի: Պապ 16. 16 տա կազըլմըշ տըր քի «Հագարտան Աքրամա իսմայէլ աօղտըզը վազըթ Աքրամ սէքսէն ալթը կաշընտա իտի», վէ պապ 17. 1 տէ կազըլմըշ տըր քի «Աքրամ աօգսան աօգուզ կաշընտա իքէն, Րապպ Աքրամա կէօրիւնտիւ»: Պու ուզուըն միւտտէթ Աքրահամըն 'էօմիրլունտէ էն գարանըգ վազըթ օլմուշ օլմալը իտի: Ալլահըն պիր էվլատը իչիւն Ալլահըն սիւքիւթ էթմէսինտէն տահա աղրը պիր հալ կօգ տըր: Էնճամ Աքրահամ սիւքիւթ էտիպ' Ալլահըն սէօյլէմէսինէ միւսա'ատէ էթտի: Ալլահա մուշթաղըր պուլունտըլըմըզ վազըթ Ալլահըն հուզուընտա սիւքիւթ էտէրիզ: Դաւիթ շէօյլէ տէր. «Հագիգաթէն ճանըմ Ալլահա սիւքիւթլէ մուշթաղըր տըր» (Մէզ. 62. 1): Պու նէ

տէմէք տիր: Տէմէք տիր քի միւ"մին օլան աստէմ հէր շէյտէ Ալլահա կիւզէնիր, հէր շէյի անտէն մէ"մուլ էտէր, հէր շէյի անըն էլինտէն գապուլ էտէր, վէ հէր շէյտէ քէնտի Փէտէրինի կէօրիւր: Յիսուս, «Փէտէրին ճիւմէ պանա վէրտիյի պանա կէլիր» (Յովհ. 6. 37) տէր: Տէմէք քի Ալլահըն պէնիմ իշիւն խօշ կէօրտիւյիւ հէր շէյ պանա վասըլ օլա-
ճազ տըր. Օ քէնտի կիւնէշինի իւզէրիմէ տօղտը-
րըր իսէ, քիմսէ մանի' օլամազ:

Մարիամ Ալլահա մունթազըր օլմազը էօյրէն-
միշ օլուպ, «Բապզըն ալազլարը եանընտա» պիհուտէ
հէրտէ օթուրմազ իտի: Բէնտիսի էն միւշքիլ տէրս-
լէրտէն պիրինի, եա'նի սիւքիւթ էթմէյի էօյրէնմիշ
իտի: Մարթա անըն 'ալէյինտէ շէքվա էթտիյի
վազըթ, էֆէնտիսի քէնտիինի միւտաֆա'ա էտէն-
ճէյէտէյին, Մարիամ անըն հուզուրընտա սիւքիւթ
էյլէտի: Մէրգուլմէ, էֆէնտիմ խրտմէթտէն պէնի
մա'զուր թուլթմազ իսէ, պէն տախի քէնտիմի մա'-
զուր թուլթմազ տէյիւ տիւշիւնիւր իտի: Մարիամ
քէնտի էֆէնտիսինի շալիրտլէրտէն տահա էյի թա-
նըմը իտի: Տէֆնի իշիւն անը մէսն էյլէտիյի վա-
զըթ Բապզ պուշնա շէհատէթ էյլէտի: Մէրգուլմէ
շէօյլէ տիւշիւնէ պիլիր իտի: էֆէնտիմ վէֆաթ էթ-
մէլի տիր: Տիւնեանըն խէլասը վէ պէնիմ խէլասըմ
իշիւն գուրպան օլմազը տըր: էֆէնտիմին տէտիյի
իւզրէ, «Պուզտայ տանէսի հէրէ տիւշիւպ էօլմէ-
տիքճէ' հալընըզ գալըր» (Յովհ. 12. 24): Մէր-
գուլմէ տախի Բրիստոսը մէսն էթմէքլէ անա շէօյլէ
տէմիշ օլտու. «Եա Բապզըմ, պէն սէնին հօլընը
անկլայօրըմ. վէ պու հազ քէնտի խօշ րա"իհասըլէ
պիւթիւն խանէյի տօլտըրտըզը կիպի' սէնին էօլիւ-

միւն պիւթիւն զէմին իշիւն հալաթ րա"իհասը օլա-
ճազ տըր: Պէն սէնին իշիւն մալիմին էն ա'լասընը
վէրտիյիմ կիպի, պէօյլէ սէն տախի տահա ա'լա
օլան' շէյինի վէրէճէք սին. վէ պէն պու խօշ րա"ի-
հալը հազը տէօքտիւյիւմ կիպի, հատտըզ հիսապ-
սըզ քիմսէլէր տախի, սէն էօլիւմիւն վասըլթա-
սըլէ հօլը աշըտըզտան սօնկրա կէլիպ 'ալնի շէյի
էտէճէքլէր տիր:» Մարիամըն պու միւվալ իւզրէ
Բապզըն անկլամասը վէ անը ճէսարէթլէնտիւրմէսի
Բապզ իշիւն պէօյիւք պիր թէսէլլի օլտու: Յուզա
իսէ նէ' հալտը: «Պու իսրաֆի'նիլին օլտու» տէյէ-
րէք' մէրգուլմէյի թա'ղիր էյլէտի: Լաքին 'աճէպա
իսրաֆ մը իտի: Վէ Մարիամ անա նէ' տէտի: Պիր
շէյ տէմէտի, անճազ էֆէնտիսինին հուզուրընտա
սիւքիւթ էտիպ' անըն ճէվապընա պէքլէտի: Վէ
Յիսուս թէքրար անը միւտաֆա'ա էտէրէք, «Նի'շիւն
խաթուընը պիհուզուր էտիյօրսընըզ. չիւնքի հազ-
զըմտա կիւզէլ պիր իշ իշլէտի: ... Հագիգաթէն
սիղէ տէրիմ քի' Պու պէշարէթ պիւթիւն տիւնեա-
նըն հէր նէրէսինտէ ի'լան օլունուր իսէ, պու խա-
թունըն էթտիյի տախի թէզքեարը իշիւն ըիվայէթ
օլունաճազ տըր» (Մատթ. 26. 10, 13) տէտի:
Եազըլըր քի անըն թէզքեարը պագի գալսըն, վէ
հազըլըր քի պիզ տախի պու կիւն մէրգուլմէտէն
Ալլահըն հուզուրընտա սիւքիւթ էթմէյի էօյրէնէլիմ:
Պու ճիւմէլ իլէ պէրապէր հիշ պիր զաթ Ալլահըն
Գուզուսը կիպի Ալլահըն հուզուրընտա սիւքիւթ
էթմէմիշ տիր. զիրա Բրիստոս հէմ պաշընը գօյա-
ճազ պիր հէրի օլմատըզը հալտէ, հէմ շալիրտլէրի
արասընտա Յուզա կիպի պիր աստէմ պուլունմասը
կէրէք իտիյի հալտէ, հէմ Գիթսեմանի պաղչէսինտէ,

հէմ տախի խաչ իւզէրինտէ պիլէ Ալլահն հուզու-
րընտա սիւքիւթ էտէր իտի:

Թէքրար Ալլահտա տախի սիւքիւթ էթմէք վար,
վէ էն ա'լա տէրէճէսի պու տըր: Պու հալտէ քէն-
տի իրատէթիմիլ վէ արզուլարըմը Ալլահն իրա-
տէթի վէ արզուլարը իլէ քեամիլէն պիրլէշմիշ օ-
լարագ, Ալլահ պիլտէ մուսթաղըր օլտուղըմը
շէյլէրի պիլէ իթմամ էտէր: Պու հալտէ ճան Ալ-
լահն սէպթ րահաթընա կիրմիշ օլուր, վէ էօյլէ
պիր րահաթ կէօնէնի քի տէնիլ տիպինտէն չրգան
հիշ պիր ֆուրթունա պիլէ ճանա տօգունմայըպ' անը
միւղթարիպ գըլամաղ: Կէշէն կիւն տօսթլարըմտան
պիրի պանա, «Պիլ Պօտէնգէ նամ կէօլիւն սուլունը
իշէճէյիլ» տէտի. պէն տէ, «Ամա պուլանըք օ-
լուրսա» տէտիմ իսէ, տօսթըմ շէօյլէ ճէվապ վէր-
տի. «Պիլ պօրուլարը էլլի մէթրօ գատար տէրին
գօտուգ, վէ օլ տէրինիքտէն ալընան սու ասլա
պուլանըք օլմաղ»: Ա'հ, պիլ Յիսուս իլէ պիրլէշիպ
անտէ էօյլէ գալարմ քի կէօնէնտիյիմիլ րահաթ
վէ սէլամէթ ասլա ալթիւսթ օլմասըն (Ես. 32. 17):

7. Գուզու սանա էլիմ չեմէյի հօյրէսիր:

'Իպրանիլէրէ եազըլմը օլան րիսալէտէ շէօյլէ
պուլուլմը տըր. «Խէլասըն րէ'իսինի էլէմէր վասը-
թասըյլէ քէմալէ էրտիրմէք լայըգ իտի» (Պապ. 2.
10). եա'նի Յիսուս էլէմէր վասըթասըյլէ միւքէմ-
մէլ պիր խէլասքեար օլտու: Տէմէք տիր քի Յի-
սուս քէնտի սէօյլէրի, 'ամէլլէրի վէ միւ'ճիլլէրի
վասըթասըյլէ տէյիլ, անճագ էլէմէրի վասըթասըյլէ
խէլասքեար մագամընտա քեամիլ օլտու: Պետրոս
րէսուլ տախի, «Պունա», եա'նի էլէմ շէքմէք իշիւն,
«տա'վէթ օլունտընը» (1 Պետ. 2. 21) տէր: Էօյլէ

եարալար վար տըր քի անճագ եէնի եարալար ա-
շըլմասըյլէ գափանըրլար: Պիր նէվճիվան հագգըն-
տա օգուտում քի քէնտի հէմշիրէսինին աթէշտէն
եանմը օլան տէրի եարասընը սաղալթմաք իշիւն
քէնտի ճէսէտինին տէրիսինտէն պիր փարշա քէ-
սիլմէսինէ միւսա'ատէ էյլէտի: «Իմտի էկէր տիւշ-
մէնին աճ իսէ, անա թա'ամ վէր, էկէր սուսամը
իսէ, անա սու վէր. զիրա պունու էթմէքլէ' անըն
պաշընա աթէշ գօրլարը եղըմը օլուրսուն» (Րօմ.
12. 20): Գօյ վէր քի տիւշմէնին սէնի եարալասըն,
թա քի սէնին եարալարըն անըն եարասընա շիֆա
վէրէ պիլսինլէր: Յիսուս հագգընտա, «Քէնտիսի
վէրէ պիլսինլէր տիւշար օլարագ, էլէմ չէքմիշ օլտը-
ղընտան, թէճրիպէ չէքմէքտէ օլանլարա եարտըմ
էթմէյէ գատիր տիր» ('Իպր. 2. 20) տէյիւ օգու-
րըլ: Իշթէ էլէմ չէքմիշ օլան ատէմ էլէմ չէքէն-
լէրէ եարտըմ էտէ պիլիլ (Մէլ. 105. 17, 22): Քի-
թապը Մուգատտէստէ զիքր օլունան տինտար ա-
տէմէրին ճիւմէսինին տէ էլէմ մէթթէպի վար իտի:
Պիրիսի պէքլէմէք օտասընտա, տիկէրի մահպէստէ,
ախէրլէրի թէ'ատտի սէպէպինտէն տաղլարտա վէ
մաղարալարտա, վէ զայրիլէրի չէօլտէ պուլունուր-
մաղարալարտա, վէ զայրիլէրի չէօլտէ եազմը տըր. «Պիլ եա-
լար իտի: Պիր զաթ շէօյլէ եազմը տըր. «Պիլ եա-
լանըյօրըլ, թա քի պէօյիւք հէքիմ օլան Յիսուս-
տան եարալարը պաղլամաղը էօյրէնէրէք' ախէրլէրէ
եարտըմ էթմէյէ գատիր օլարմ: Մու'ալլիմ օլա-
պիլմէմիլ իշիւն պիլ էվվէլա մէքթէպէ կիթմէլի
իլ: Պիլ էլէմ վասըթասըյլէ քեամիլ օլմագ իշիւն
էլէմ պօյունտըրըղընը եիւքլէնմէլի իլ:» Քրիստոսա
շակիրտ օլապիլմէք իշիւն տէյիլ եալընըլ աշըգ
պիր գուլագ վէ թա'լիմ օլունմըլ պիր լիսան, ան-

ճագ վուրանլարա չէվրիւնէճէք պիր արգա վէ հա-
գարէթ վէ թիւքրիւքտէն սէթր էտիւմէյէն պիր
հիւզ լաղըմ տըր (Ես. 50): Շէյթան հանկը ասէմ-
լէրէ գիյատէ պուղղ էթտիյինի պիրի՞ր մի սին: Էլէմ
չէքմէյէ ըաղի օլան ատէմլէրէ էն գիյատէ պուղղ
էտէր: Էլէմլէրին պիղէ կէթրիտիքլէրի պէրէքէթի
չէյթան պիղտէն էյի պիրի: Յիսուսն չէյթան իլէ
էն աղըր ճէնք էթտիյի մահալ Գեթսեմանի պաղ-
չէսի իտի, վէ օրատա քէնտինի էօլիւմ էլէմինէ
թէսլիւմ էթտի: Պիղ ՚էօմրիւմիւզիւն պու ճիհէթինէ
պագտըղըմըղ զէման պուլաճաղըղ քի, սիւքիւթ
էտիպ էլէմէ ըաղի օլտըղըմըղ հալտէ, տիւշմէն
պիղէ էն գիյատէ հիւճոււմ էտէր: Յիսուս, «Փէտէ-
րիւմ պաղպան տըր, ... վէ հէր մէյվէ վէրէնի տա-
հա գիյատէ մէյվէ վէրմէսի իչիւն փաքլէր» տէր
(Յովհ. 15. 1, 2): Փէտէր միւ՞մինլէրի տախի էք-
սէրիյա էլէմ վասըթասըյլէ փաքլէր: Անըն տահ-
րասը էլէմ տիր: Պու էճլտէն Ալլահն էվլատարը
չէօյլէ տու՛ա էտէրլէր, եա՛նի՛ էյ ՛աղիզ տահրա,
տէրինճէ քէս, էօփէյիւմ սէնի. տահա փաք տէյիլ
իւմ, խէլաս էյլէ պէնի. մէվթտէն պիլէ պէնի էսիր-
կէմէ, սէնի պէքլէրիւմ:

Գիթապը Մուգատտէս տէօրթ նէվ՛ էլէմ,
եա՛նի՛ թէքտիր էթմէք էլէմի, թէճրիպէ էթմէք
էլէմի, փաք գըլմագ էլէմի, վէ Գրիստոսն իսթ-
րը իչիւն օլան էլէմի թա՛րիֆ էտէր: Մարիամըն
ճիւղամը թէքտիր էլէմի օլուպ՛ մէրգոււմէյի հիւքմ
վէ չիքեայէթ էթմէք ըուհընտան գուրթարմագ
մէրամըյլէ կէօնտէրիւմի իտի: Չէօլտէ Խսրայէլին
գըրդ սէնէ գատար տօլաշմասը թէճրիպէ էլէմի
իտի, գիրա գալպլէրինտէ նէ շէյլէր վար օլտըղ

մէյտսնա չըգմալը իտի: Թէճրիպէ օլուհարըրմըղ
վագըրթ էմինլէթ հասըլ օլուր: Ալլահ տախի թէճ-
րիպէ օլուհամըղա միւսա՛տտէ էտէր քի, գալպի-
միղին միւսթագիւմ օլուպ օլմատըղը վէ կէօրիւն-
տիւլիւմիւզ կիպի օլուպ օլմատըղըմըղ աշիքեար
օլա: Յովսէփ գընտանտա վէ Դանիէլ արսլանլար
չուգուրընտա պուլուհուպ էլէմ չէքմէլէրի՛ անլէր
զաթէն իմթիհանա տայանըպ սատըգ չըգմըշ օլ-
տըղարընտան՝ անլէրէ պիր թէճրիպէ տէյիլ իտի:
Անլէրին էլէմլէրի գալլ օլուհուպ փաք չըգմալարը
իչիւն իտի: Ալլահ էն սէվկիւլիւ էվլատարընը պու-
նէվ՛ էլէմէ տիւշար էտէր: Անճագ գալճընըն ա-
թէլինէ տայանան փաքլէնի: Զիքը էթտիյիմիզ
իքի զաթլար սատըգ պուլուհարըղարը իչիւն էլէմ
չէքտիլէր: Սատագաթ իտի քի Յովսէփի գընտանա
վէ Դանիէլի արսլանլար չուգուրընա իլգա էյլէտի:
Պիրատէրինէ էլէմ իւզէրինէ էլէմ կէլտիյինտէ, Յո-
րըն տօսթլարը կիպի չապուճագ, պու ատէմ նէ՛
տէրէճէ կիւնտիքեար օլմալը տըր տէյիւ հիւքմ էթ-
մէ: Օլապիլի քի օ սէնտէն տահա էյի օլտըղը ի-
չիւն Ալլահ անը օլ տէրէճէ էլէմէ տիւշար էտիյօր.
պէլքի տէ սէն օլ գատար էլէմէ թէհամմիւլ էտէ-
մէյէճէյինտէն Ալլահ սէնի էսիրկէյօր: Ինսանլարըն
էն ա՛լասը վէ քեամիլի հագգընտա «Րապպ անը
տարպ էթմէքլէ էլէմէ տիւշար էթմէյէ ըաղի օլտու»
տէյիւ օգուրըղ (Ես. 53. 10): Տու՛այա ճէվապ
պէքլէտիյիմիզ վագըրթ պաշլըճա շէյ Րապպտան
չուհու եա պուհու ախը էթմէք տէյիլ, անճագ նէ՛
իչիւն էլէմ չէքիյօրըմ, եսիսօտ չիմտի չէքտիյիւմ
էլէմ հա՛սկը նէվ՛ էլէմ տիր տէյիւ էթտիյիմիզ
սիւ՛ալա ճէվապ ալմագ տըր:

Ելեմ գալստի թեվսի՝ էտէր վէ պիղէ հէմտէրտ
օլմագ գապիլիյէթինի վէրիր։ Քէնտիսի ֆագիր
օլուպ՝ ֆագիրլէր իլէ հէմտէրտ օլմուշ օլան Քրիս-
տոս կիպի ախէր հիշ պիր քիմսէ հէմտէրտ օլմամազ։
Անճագ սըհէթին զիգըյմէթ պախլիյինտէն չօգտան
պէրու մահրում օլմուշ օլան քիմսէ ճան ու կէօնիւլ-
տէն խասթալարա հէմտէրտ օլա պիլիր։ Ծիւմլէ ֆէ-
նալըզլարն էն ֆէնասը տուլլուսուզ պիր եիւրէք
տիր։ Հէմտէրտլիք եալընըզ պաշգասը իչիւն աճը
տուլմագ վէ էսէֆ պէյան էթմէք տէյիլ, անճագ
պաշգասընը սըզընթըսը վէ եիւքիւ սէնին տիր
կիպի անըն իլէ պէրապէր եիւքիւնիւ թալըմագ
տըր։ Մոլսէս, Եզրաս, Նէեմիա վէ սա՝իր մու-
գատտէսլէր պու նէվ՝ հէմտէրտլիք կէօսթէրտլէր։
Պուշար քէնտի գալմլարընտան իւսթիւն պիր
մէվգի՝տէ տուրմալըպ, գալմըն եիւքիւ ալթընա
կիրտիլէր։ Գալմըն խաթալարընը քէնտի խաթա-
լարը մագամընտա թուրուպ, ճիւմլէսինին խաթա-
լարընը Ալլահա իգրար էտէրէք՝ ա՝ֆվըզ տիլէտի-
լէր։ Պու կիպի զաթլար չօգ տէֆ՝ա պիր պիւթիւն
ճէմա՝աթը մուհաֆագա էթմիլէր տիր, վէ պու կիպի
զաթլար օլմատըզլարը հալտէ հիշ պիր ճէմա՝աթ
պագի գալմագ։ Իշթէ պուշար Ալլահըն պէյթին-
տէ «տիրէք» ի՝թիպար օլուսուպ՝ թէճէմսիւ՝լէրտէ
տաի՝իմա եերլէրինտէ պուլուսուլար, վէ պօշ լա-
գըրտըլար տէյիլ, անճագ տու՝ա էտէրլէր։ Հաթթա
քիլիսէնին գափուսընտան կիրէն հէր քէս իչիւն
տու՝ա էտիպ, Բապպտա սատըգ օլանլար իչիւն սէ-
վինիլէր, եօլտան սափմըշ եախօտ կէրի գալմըշ
օլանլար իչիւն իսէ գայէթլէ մահգուն օլուրար։

8. Գուգու սանա իթա՝աթ երմէյի եօյեհիր։

Քրիստոս «միւթի՝» օլտու (Փիլ. 2. 8)։ Պու Քէլամ
իլէ Բուհ իւլ Գուսա Քրիստոսըն պիւթիւն 'էօմրիւ-
նիւ իճմալէն թա՝րիֆ էտէր, վէ Քրիստոսըն թէր-
ճէմէ ի հալինին էն փարագ նօգթասը պու տըր։
Անըն միւ՝ճիղէլէրի 'աղիմ, քէլամլարը տախի մու-
գայէսէ գապուլ էթմէզ իտի, ամմա իթա՝աթը ճիւմ-
լէսինտէն 'աղէմ իտի։ Փէտէրինին իրատէթինի իճրա
էթմէք անըն թա՝ամը իտի։ Յիսուսըն տիւնեայա
էթմէք իզհար էյլէտիյի պաշըճա շէյ քէնտի Փէ-
պէյան վէ իզհար էյլէտիյի պաշըճա շէյ քէնտի Փէ-
տէրինէ օլան իթա՝աթը իտի։ Պիղիմ տախի պուշ-
տան ա՝լա պիր 'աթիյէ վէ պուշտան միւէ՝էսիր պիր
վա՝զըմըզ եօգ տըր։ Էթրաֆըմըզտա օլանլարա Ալ-
լահա օլան իթա՝աթըմըզը իզհար էյլէտիյիմիզ հալ-
տէ էյիմիզտէ օլանըն էն ա՝լասընը վէրմիշ օլուրըզ։
Ալլահա օլան իթա՝աթըմըզըն էօրնէյինտէն պաշգա
հէմճինսիմիզէ հիշ պիր շէյ պրագմագսագ պիլէ.
հէմճինսիմիզէ հիշ պիր շէյ պրագմագսագ պիլէ.
պու քեաֆի օլուր։ Ալլահա իթա՝աթը օլան պիր
ատէմ գատար պաշգա հիշ պիր շէյ ինսանլարը օլ
տէրէճէ ճէլպ էտէմէզ, վէ անլէրի օլ տէրէճէ տիւ-
շիւնտիւրէմէզ։

Իթա՝աթ գուվվէթ վէրիր վէ ֆիւթուհաթ
փուշարը տըր։ Էն 'ալի հուրրիյէթիմիզ իթա՝աթտա
պուլուսուր։ Բուհանի հուրրիյէթէ մալիք օլան
քիմսէ, վէ եալընըզ օլ քիմսէ, ճիւմլէյէ գուլ օլա
պիլիր։ Եալընըզ բուհանիճէ հուրր օլանլար ախէր-
լէրին բուհանի հուրրիյէթինէ եարտըմ էտէպիլիլէր.
Ալլահ իչիւն հազըրլանմըշ օլան թարիգ եալընըզ
միւթի՝ պիր գալպտէ պուլուսուր։ Խրիսթիյանլարըն
չօղու տա՝իմա մէսէրրէթ վէ բահաթ արամագտա
տըրլար։ Եալընըզ իթա՝աթըն չօճուզլար մութու-
չօճուզլար օլապիլտիլէրինի անլէր տահա էօյրէն-

մէմիլէր տիր: Մէս'ուտ գըլան վէ տա'իմա մէս'ուտ գըլան չէյ Ալլահա իթա'աթտան պաշգա պիր չէյ տէյիլ տիր: Պու էճուէն փաք պիր գալպին հասրէթի իթա'աթլը օլմագտան պաշգա պիր չէյ տէյիլ տիր: Ալլահն քէլամընը իճրա էթմէք անըն իւզէրինէ միւթալա'ա էթմէքտէն վէ անը անկլամագտան տահա զիյատէ խօշ թա'ամ օլուպ' ասըլ գուվ-վէթ վէրէն օ տըր:

Նի'չիւն Ալլահն պիր չօգ էվլատլարը խէլաս պուլաճագլարընա քեամիլէն էմին օլմայօրլար: Անլէրին ճանլարը նի'չիւն Ալլահն սէլամէթիլէ մէմլու օլմայօր: Ալլահ քէնտիսի աթիտէքի սէօղլերտէ պիզէ ճէվապ վէրի: «Բէնաշքի էմրլէրիմի տինկլէյէ իտին. օլ վագըթ սէլամէթին ըրմագ կիպի, . . . օլուր իտի»: Պա'ղըլար, «Պէնտէ իման նօգսան տըր, իմանըմ դա'իֆ տիր, վէ պուռնըն իչիւն խէլաս օլաճաղըմ էմնիյէթիմ հօգ, վէ սէլամէթիմ հօգ տըր» տէյօրլար: Ուայր, թիթրէյէն պիր էլ պիլէ ալթուռն պիր հէտիյէյի գապուլ էտէ պիլիր, վէ էքսէրիյա իման տէյիլ, անճագ իթա'աթ նօգսան տըր: Պու կիպի առէմլէրին 'էօմրլէրինտէ Ալլահա թէսլիմ էթմէք իսթէմէտիքլէրի պիր չէյ վար տըր, վէ պու չէյ Րուհ իւլ Գուտսըն քէնտիլէրէ Ալլահն էվլատլարը օլտըղլարընա չէհատէթ էթմէսինէ մանի' օլույօր: Տէմէք քի իման նօգսան տէյիլ, անճագ իթա'աթ նօգսան տըր: Թանըտըղըմ պիր առէմ վար քի տօգուլ սէնէ պիր միւտտէթ Գրիստոսըն քէնտիսի իլէ պարընըլ իտիյինէ ինանմաղ իտի. սէպէպի տախի քէնտիսինին պաշգալար իլէ պարընմաղ պիր առէմ օլմասը իտի: Տահա տօգուլ վէ իքի տէֆ'ա տօգուլ սէնէ տու'ա էտիպ ճէնքլէշսէ իտի,

պու իչի տօղրուլթմատըզճա իմանա վէ սէլամէթ տուլղուսընա կէլէմէյէճէք իտի: Ուէլասըմա իման էթմէյէ չալընմագ վէ խէլասըմ իչիւն Րուհ իւլ Գուտսըն չէհատէթինէ մալիք օլմագ պէյնինտէ պէօյիւք պիր ֆարգ վար: Ալլահա միւթի' օլմայան պիր քիմսէ ասլա Ալլահա կիւվէնէմէզ, զիրա ի'թիմատըն քէօքիւ իթա'աթ տըր: Յիսուս իչիւն իթա'աթ թապի'ի պիր չէյ օլտըղընտան ի'թիմատ տախի թապի'ի օլտու:

Պէն խէլաս օլտում տէյիւ ինանմագ քիֆայէթ էթմէզ. ինանտըղըմ պու խէլասա հագիգաթէն մալիք օլապիլմէմ իչիւն խէլաս թարիգինտէ տախի եիւրիւմէլի իմ. վէ օլ թարիգ իթա'աթ թարիգի տիր: Դաւիթ Չօինճի մէզմուրտա Րապպտան իւչ չէյ թալէպ էյլէտի. 1. Եա Րապպ, պանա հօլլաընկը թա'րիֆ էյլէ. 2. Թարիգլէրինկի պանա թա'լիմ էյլէ. 3. Պէնի հագիգաթընկտա իրշատ էյլէ: Տէմէք քի հօլու պիլմէք քեաֆի տէյիլ տիր, անճագ օլ հօլտա քէնտի այագլարըմըլ իլէ եիւրիւմէլի իզ, վէ ասըլ տօղրու հօլտա եիւրիւյէպիլմէմիզ իչիւն սա'աթ պէ սա'աթ Ալլահն թա'լիմինէ միւհթաճըզ, վէ Յիսուսըն մուգատտէս այագլարընըն պաստըղը չու էնսիզ վէ տօղրու հօլտա եիւրիւմէյէ գարար էթտիյիմիզտէ Ալլահն թա'լիմինէ տախի մագհար օլուրըզ:

9. Գուզու սանա քիվէֆիլ կըմիյի հօյրէսիր:

Գրիստոս հագգընտա տիւշմէնլէրի «Ալլահա թէվէքքիւլ էթտի» (Մատթ. 27. 43) տէյիւ նիտա էթտիլէր: Էվվէթ, Գրիստոս խաչ էօլիւմիւնէտէք Ալլահա թէվէքքիւլ էյլէտի: Գարանըգտա պիլէ թէվէքքիւլ էյլէտի: Սուչու կիպի պէչէրիյէթին

եիւքիւնիւ եիւքլէնիպ Յորդանանս էնտիյինտէ, վէ թէպտիլի սուրէթ տաղընտա էլէմ քեասէսինի իչմէյէ գարար էյլէտիյինտէ, սէմավաթ աչըլըպ Ալլաճն հիւան ի բիզասը կէօրիւնիւր սուրէթտէ անըն իւզէրինէ փարլատը: Նաչտա իսէ քէնտի իթա՛աթըյէ Ալլահն իրատէթինի իթմամ էյլէտիյինտէ, սէմավաթ զուլմէթ իլէ գափլանտը. Գնթսեմանիտէ անճագ պիր մէլէք, վէ խաչըն եանընտա անճագ պիր չսկիրտ վէ պիր գաչ գատընլար վար իտի. տիւլմէնյէրի տախի, սայքի հագգլը օլարագ, Պագընըզ, Ալլահա օլան թէվէքքիւլիւ անը նէ՛ հալէ կէթիրմիչ տիր տէյէպիլիւրլէր իտի: Տէմէք քի պիզ Ալլահն իրատէթինի էն միւքէմմէլ սուրէթտէ իճրա էթտիյիմիզ հալտէ պիլէ անըն հիւան ի բիզասը էն ճիւզ՛ի սուրէթտէ զահիր օլապիլիւր. Պագ Յովսէփէ, պագ Դանիէլէ վէ անըն ըէֆիզլէրինէ: Իչթէ պու կիպի հալլէրտէ աչիքիար օլուր քի պիզիմ արատը. զըմըզ չէյ եալընըզ Րապպ քէնտիսի՝ մի, եօխսա անըն ՛աքիյէսի՝ մի տիր:

Գարանլըգտա Ալլահա թէվէքքիւլ էթմէք պաչգա, վէ կիւնէչլին նուրընտա անըն արտընճա կիթմէք պաչգա տըր: «Աքրամ Րապպա իման էյլէտի, վէ Րապպ պուճու անա սալահ՝ ատտ էթտի» (Թէք. 15. 6) տէյիւ եաղըմըչ տըր: Վէ չիմտի նէ՞ օլաճագ: Շիմտի իմթիհան կէլի: Աքրահամ նուր արատըզը վագըթ գարանլըգ անը գափլատը. Ալլահն հիւան ի թէվէճճիւհիւնիւ արատըզը վագըթ տէնէթ անըն իւզէրինէ տիւչտի. Ալլահն էմրի իւզրէ թագտիմէսինի թագտիմ էյլէտի: վէ Ալլահա մուճաղըր օլտու քի 0 կէլիպ թագտիմէսինի գապուլ էթսին վէ քէնտիսի իլէ ՛ահտ էյլէսին: Ամմա

եըրթըճը գուչլար էնիպ՝ անըն թագտիմէսինէ հիւճուճ էթտիլէր: Նիհայէթ կիւնէչ պաթըպ գարանլըգ օլտըգտա Ալլահ կէլտի: Անտէն սօնկրա նէ՞ օլտու: Շիմտի եէնի պիր խապէր թէպլիզ օլունտու, եա՛նի, «Նէսլին քէնտիլէրինին օլմայան տիյարտա զարիպ» օլաճագ... «վէ սէն սէլամէթլէ էճտատընըն եանընա կիտէճէքսին» (Թէք. 15. 13, 15): Պու չէյ միւլքիլ պիր թէճրիպէ իտի: Լաքին Աքրահամ Ալլահա օլան թէվէքքիւլիւնտէ սարսըլմատը, անճագ Ալլահը քէնտի վա՛տընա սատըզ սայտը:

Պիզլիմ թէճրիպլէրիմիզ պունա միւլապիհ օլմատըլար մը: Չօգտան արղու էթտիյիմիզ նիչանկեահա արթըգ եաղլաչտըգ տէյիւ զանն էթտիյիմիզտէ, Ալլահ անը թէքրար ուղաղա նազլ էյլէտի: էն պէօյիւք իմթիհանտան արթըգ կէչտիք տէյիւ իւմիտ էթտիյիմիզտէ. օլ միւլքիլ օլան իմթիհանտան տահա միւլքիլ պիր իմթիհան մէյտանա կէլտի: Պէլքի սէն խասթա օլան վիւճուտինի չիֆա իչիւն Ալլահա թէպիմ էյլէտին. եալընըզ անը ՛իզըզէթլէմէք իչիւն եալընըզ անա կիւլէնմէք իսթէտին: Պու կիւն թագտիմէնի կէթիրիպ թագտիմ էյլէտին, վէ եարըն էյի օլաճաղըմ տէյիւ տիւչիւնտիւն. ամմա ՛աքսի օլարագ հալին ֆէնալաչտը: Ալլահ կէլիպ թագտիմէնի գապուլ էտէրէք, ՛ահտընը սէնին իլէ սապիթ էտէճէք տէյիւ պէքէր իքէն, թէճրիպլէր կէլիպ թագտիմէնի կէրի ալմագ իչիւն սէնի զօր էտիյօրլար. կէօյա Ալլահ քէնտիինէ թէվէքքիւլ էթտիյիմիզ եախօտ էթմէտիյիմիզ հագգընտա հիչ գայտ էթմէյօր: Ամմա պէքլէ. սասըր քէնտի միւլքէմմէլ իչինի կէօրտիւքտէն սօնկ-

Թահգիր էտէմէտիքլէրի, վէ քէլամտան տահա
զիյատէ միւլէսիր օլան պիր շէֆգաթ վար տրր:
Պունու Յիսուստան էօյրէնէլիմ: Պօղոս քէնտի
իշի հազգընտա պահս էտիպ՝ շէօյլէ տէր: «Իմտի
պիզ անըն իլէ պերապէր իշլէմէքտէ իքէն րէճա
էտէրիզ» (2 Կոր. 6. 1): Քիմի՞ն իլէ պերապէր:
Ալլան իլէ: Վէ Ալլան նա՞սըլ իշլէտի: Օգուրըզ քի
Ալլան, «Կիւնան պիլմէյէնի պիզիմ իշիւն կիւնան-
քեար 'ատտ էյլէտի» (2 Կոր. 5. 21): Ալլան իշիւն
պունուն նէ տէմէք օլտրղընը պիլի՞ր մի սինիզ:
Անկլայամազ իսէնիզ տէ, հիսս էտէպիլի՞ր մի սինիզ:
Օ քէնտի Օղլունը ախէրլէր, հաթթա տիւշմէնլէրի
իշիւն կիւնանքեար 'ատտ էյլէտի: Օգուլ իշիւն
պունուն նէ տէմէք օլտրղընը հիսս էտէպիլի՞ր մի
սինիզ: Ա՛ն, Ալլանըն եափտըզը նէ 'աճա'իպ տիր:
Վէ Պօղոս պու մէ'ալտէ սէօյլէմիշ տիր, ետնի. Պէն
Ալլանըն իշլէտիյի կիպի իշլէյօրըմ, էն զիյատէ սէվ-
տիյիմ շէյի ֆէտա էաիյօրլմ, Քրիստոս 'էօմրիւնիւ
նասըլ ֆէտա էյլէտի իսէ, պէն տախի քէնտիմի
էօյլէ ֆէտա էթմէքտէն շէֆինմէյօրըմ: Կոթնթոյը-
լարա եազըլան իքինճի րէսալէնին ալթընճը պա-
պընը օգուրսանըզ, Պօղոս քէնտիինի նէ գատար
ալշազլաթտըզընը, նէ վէճնլէ քէնտիինի դուրպան
կիպի թագաթիմ էթտիլինի, վէ նասըլ ֆէտաքեարանէ
պիր 'էօմր եալատըզընը կէօրէճէքսինիզ: Էյ տօսթըմ,
Ալլանըն մէլէքիւթիւնտէ պէն պիր իշճի իմ տէյիւ
պիրտէն պիրէ սէօյլէմէ: 'Աճէպա, սէն, Պօղոս կիպի.
Ալլան իլէ պերապէր, վէ Ալլանըն իշլէտիյի կիպի
իշլէյօրըմ տէյէ պիլի՞ր միսին: 'Աճէպա սէն 'էօմրիւ-
նիւ զալ՝ իթմէյէ հազըր օլտրղընտա՞ն մը, եօխսա
'էօմրիւնիւ սէվիպ պուլմազ իսթէտիյինտէ՞ն մի իշ-

լէյօրսըն: Քրիստոս էֆէնտիմիզ Քիթապը Մուգա-
տէստէ պիզէ պաշլըճա իքի հալտէ, եա'նի գուլ վէ
գուզու հալինտէ կէօսթէրիմիշ տիր: Օ խըտմէթ
էթմէք իլիւն կէլտի: Լաքին անըն խըտմէթի կիթ-
տիքճէ զիյատէ վէ տահա զիյատէ պիր թաշըմազլըզ
օլտու: Գուլ հալինտէն գուզու հալի տօղտու: Անըն
խըտմէթինին եօլընտա պա'զը կիւճ նօզթալար վար
իտի քի օրատան եօլու տահա զիյատէ սարփի վէ
էնսիզ իտի: Անըն մէրամ ու մազսէտի տահա աշի-
քեար վէ մա'իւմ օլտրղճա շակիրտլէրինին տա'ի-
քեար վէ մա'իւմ օլտրղճա շակիրտլէրինին տա'ի-
րէսի քի չիւլաիւ, վէ Քրիստոս երուսաղէմէ, հաթթա
խաշա տօղրու կիթմէյէ գալիյէն եիւզ թուլտըզը
վազըթ (Ղուկ. 9. 51) շակիրտլէրինտէն անճազ պիրի
անըն արտընճա կիթտի: Անլէր անըն գուլ հալինի
պիր տէրէճէյէ գատար անկլայա պիլտիլէր իսէ տէ,
գուզու հալինի անկլայամալար: Բուճ իւլ Գուսս
գուզու հալինի անկլայամալար: Իլէրի կէօթիւրաիւ. հէր պիր
Յիսուսը ատըմ ատըմ իլէրի կէօթիւրաիւ. հէր պիր
աւըմ տախի անը աշաղը տօղրու, հաթթա խաշ
էօլիւմիւնէ գատար, իլէրի կէօթիւրէն պիր ատըմ
իտի: Վէ խաշա եազլաշտըզճա, եա'նի կէօզիւնիւն
իտի: Վէ խաշա եազլաշտըզճա, փարլազ օլտրղճա,
էօնիւնտէ խաշա տահա զիյատէ փարլազ օլտրղճա,
գուզու հալի գուլ հալինտէն տահա զիյատէ փար-
լազ կէօրիւնիւր իտի: Յիսուսա թապի՝ օլանլարը
տախի Բուճ 'այնի եօլտան իլէրի կէօթիւրիւր: Ան-
լէրին խըտմէթի կիթտիքճէ տա'իմա զիյատէ վէ
զիյատէ պիր թաշըմազլըզ հալինի քէսպ էտէր:
Բուճ անլէրի հէյքէլին խարիճինտէ օլան հալլու-
տան աօըլ Ալլանըն պուլունտըզը մազտիսէ գլա-
ղուզլամազտա տըր:

տանա պիղտէ թէմամ օլմամը աբը, վէ էսասի մագսէտ հէման օլ մէլէքիւթէ նա'իլ օլմագ տըր:»

Պիղ խէլաս իշինէ մու'ավէնէթ էթմէք իշին խէլաս պուլուգ: Վէ պու խէլաս սալթ զա'յ օլմուշ նէվ' ի պէշերի տէյիլ, անճագ ահ իլէ աղըը չէքէն ճիւմլէ մախլուգը տախի շամիլ տիր: Պօղոս պէշարէթին թէպշերի հագգընտա սէօյլէտիլի վագըթ պէշարէթին տա'իրէսի իշինէ պիլճիւմլէ ինսան ճինսինի ալըր, լաքին խէլաս իշի հագգընտա սէօյլէտիլի վագըթ տա'իրէյի տանա զիյատէ թէվսի' էտիպ, ահ չէքմէքտէ օլան մախլուգըն քեաֆֆէսինի տախի իշինէ ալըր (Բօմ. 8. 19-23): Մախլուգըն ահ չէքմէսի եալընը Ալլահըն գուլաղընա տէյիլ, անճագ պիղիմ գուլաղըմըգա տախի եթիշմէլի տիր: Վէ մախլուգ եալընը իպն Ուլլահըն զահիր օլմասընա տէյիլ, անճագ Ալլահըն օղուլարընըն բուհանի խէլասընըն իշի պօրճ մագամընտա պիղիմ հիսապըմըգա եաղըմըն տըր: Պու իֆատէ աշիքեար պիր սուրէթտէ մէս'ուլիյէթիմիլի կէօսթէրիպ պիղէ պէյան էտէր քի, բահաթլանմագ իշին ճէննէթէ կիթմէմիլ Ալլահըն սօն մագսէտի տէյիլ տիր: Պու կիպի իւմիտ իլէ իքթիֆա էտէն քիմսէ քէնտի տա'վէթինի անկլամամըն տըր, վէ կէրէք պու 'ասրտա կէրէք կէլէճէք 'ասրտա քէնտի իշի նէ օլաղընը պիլմէղ: Պաշըմըգ վէ խէլասքեարըմըգ թէսմիյէ օլուհան Զաթըն ա'գալարընը, քի անտէն սէմատա վէ զէմինտէ վէ զէմին ալթընտա պուլուհան հէր պիր մախլուգ թէքմիլ պիր խէլասա ինթիգար էթմէքտէ տիր (Վահի. 5. 13): Պաշըմըգ օլան Բրիս-

տոս քէնտի իշինի խիթամա կէթիրտիլի զէման պիղ, անըն ա'գալարը, տախի քէնտի իշիմիլի խիթամա կէթիրտիլի: Վէ Ալլահ հէր չէյտէ հէր չէյ օլմագ իւզըն հէր չէյ անա թապի' օլտըգտան սօնկրա (1 Կոր. 15. 28) Բրիստոս քէնտի իշինի խիթամա կէթիրտի: Օլ վագթա գատար պիղիմ սա'ատէթիմիլ խըտմէթ էթմէքտէն իպարէթ օլաճագ տըր: Պու խըտմէթին մէրամ ու մագսէտի տախի պու տըր քի պիղ Օղուլ իլէ պէրապէր իշինիպ' զա'յ օլմուշ օլան տիւնեայը Փէտէրին ալաղլարընա կէթիրէլիմ, չէօյլէ քի Յիսուսըն պիղէ էօյրէթտիլի սու'ա, եա'նի Փէտէրին մէլէքիւթիւնիւն կէլմէսի տու'ասը, իթմամ օլուհան: Էն սօն վէ էն քեամիլ օլան չէյ Օղուլն մէլէքիւթիւ տէյիլ, անճագ Փէտէրին մէլէքիւթիւ տիր: Փէտէրին խանէսի պու տըր (Յովհ. 14. 2): Մէլէքիւթ Ուլլահըն իքի ճիհէթի վար, եա'նի պիրի զէմինի, տիկէրի սէմավի: Զէմինի ճիհէթի Բուհըն իտարէսի թահթընտա տըր, պիղ իսէ շիմտի օլ իտարէ վագթընտա եաշալօրըգ: Գափուտա տուրուպ չալան Օղուլն մէլէքիւթիւ պու տըր (Վահի 3. 20): Սէմավի ճիհէթի Փէտէրին մէլէքիւթիւ տիր, քի օրատա քէնտիսի Փէտէր' վէ պիղ պիրլիքտէ անըն Լվլատլարընըգ:

Ալլահ քէնտի իշինի ասլա թէրք էթմէղ, անճագ տա'իմա եէնիտէն պաշլար, վէ հէր զահիրի զէվալտան սօնկրա պիղէ իշինի աաղմ աաղմ իլէրի կէօթիւրիւր: Պուհուլն պէօյլէ օլաղըն Ալլահըն մէլէքիւթիւնիւն թարիխինտէ աշիքեար տըր: Յիսուս իշինի օն իքի աաղմ իլէ պաշլատը: Պուհարա Բուհ իւլ Գուտըր վէրտի, վէ Ա'մալ 15. 14տէ պէյան օլուհաղը իւզըն, թա'իֆէլէր արասընտան Բիւ-

տոսըն իսմի իշիւն պիր գալմ ճէմ՝ էթմէք իշի ան-
լէրէ իհալէ օլունտու: Պու գալմ ճէմ՝ էտիլտիք-
տէն սօնկրա Րապպ Յիսուս թէքրար կէլէճէք տիր:
Շիմտի իսէ «քէնտի մախուգաթընըն պիր նէվ՝
թուրֆանտասը» (Յակ. 1. 18), եա՛նի տիւնեանըն
խէլասը իշինտէ Ալլահ իլէ պէրապէր իշէյէն պիր
գալմ լաղըմ տըր: Բիթապ ը Մուգատտէսէ կէօրէ,
Րուհ իւլ Գուտսըն իշի ատէմլէրի թէվպէյէ կէթի-
րիպ՝ տիւնեատան «Րապպա հաղըրլանմըլ պիր գալմ
թէհիլլէ էթմէք» տիր (Ա՛մալ. 1. 17): Ա՛մալ ը
Րուսուլ քիթապընըն օն պէշինճի պապընտա Բրիս-
տոսըն իշիլէրինին իւք 'ուսուսի մէճիսինին թա՛-
րիֆինի պուլուրըլ: Օլ մէճիստէ հա՛նկը խաթթլար
մուճէպինճէ իշէմէք, վէ հա՛նկը նիշանկեանա տօղ-
րու իլէրլէմէք լաղըմ՝ օլտըղը ըէսուլլէրէ պէյան
օլունտու: Պու էճլաէն պու խաթթլար մուճէպինճէ
իշէմէյէն ատէմլէր Րուհ իւլ Գուտսըն թաստիգինէ
մուսթաղըր օլամաղլար: Րուհըն պէյան էթաիյի
խաթթտա իշլէտիյիմիզ վաղըթ մէլէքիւթ Ուլլահա
ֆա՛խտէլի օլան պիր իշ իշլէմիշ օլուրըլ: Պօղոս
Կորնթոսըլարա շէօյլէ տէտի. «Սիգին իշիւն Ալ-
լահըն զայրէթիլլէ զայրէթլի իմ. չիւնքի սիգի պիր
էրէ, եա՛նի Բրիստոսս փաք պաքիրէ 'արզ էթմէք
իշիւն նիշանլանտըմ» (2 Կոր. 11. 2): Փիլիպպէլի-
լէրէ տախի շէօյլէ եաղտը. «Հայաթ քէլամընը գալի
թութարագ տիւնեատա... Ալլահըն գուսուրսըլ
էվլատը օլասընըլ. շէօյլէ քի պէնիմ տախի պօ-
շընա սա՛յ էթմէտիյիմէ վէ պիհուտէ եէրէ էմէք
չէքմէտիյիմէ Բրիստոսըն կիւնիւնտէ իֆթիխարըմ
օլա» (Փիլ. 2. 15, 16):

Ա՛հ. պու նօղթատան պաղըլարագ, օլ կիւնտէ

նէ՛ գատար չօգ իշլէր պիհուտէ օլտըղլարընըն իշա-
րէթինի իւզէրլէրինտէ թաշըյաճագլար տըր: Իշթէ,
պու կիւն իճրա օլունան չօգ իշլէրտէն աղ մէյվէ
հուսուլէ կէլմէքտէ իտիլինին սէպէպինի անկայա
պիլիրիզ: Սէպէպ պու տըր քի օլ իշլէր իւզէրինտէ
Րուհըն միւհրիւ եօգ տըր: Եալընըլ պու տէյիլ,
անճագ Րուհըն խաթթը մուճէպինճէ իշլէմէտիյիմիզ
հալտէ, հաթթա Ալլահ իշիւն իշլէմիշ օլսագ պիլէ,
Րուհ իւլ Գուտսը մահղուն էտէրիզ (Եփես. 4. 30):
Բրիստոսըն ճէսէտինտէն օլուպ տա, կէրիտէ գա-
լան վէ քէմալտէ իլէրի կիթմէյէն հէր պիր ա՛ղա
Բրիստոսըն ճէսէտինին ասըլ մի՛մարը օլան Րուհ
իւլ Գուտսը մահղուն էտէր, վէ պիւթիւն ճէսէտէ
զիյան կէթիրի: Էվվէթ, կիւնա իշլէտիյիմ հալտէ,
եալընըլ Ալլահա վէ քէնտի շախսըմա գարշը աէ-
յիլ, անճագ ա՛ղասը պուլունտըղըմ Բրիստոսըն
պիւթիւն ճէսէտինէ գարշը կիւնա իշլէմիշ օլտում
(1 Կոր. 12. 26): Խէլաս օլտըղըմըլ գա թէ՛ մին օլմագ
խուսուսընտա էնտիշէ չէքմէմիզ կէրէք տէյիլ տիր:
Խէլասըն թէ՛ մինաթընտան տանա զիյատէ մոհիմ
օլան շէյ Բրիստոսս ա՛խտ օլմագըղըմըլըն տէ-
րունի հիսս վէ գանըշը տըր: Պիզ տա՛վէթ օլու-
նանլար էզէլտէն պէրու Բրիստոս իշիւն ինթիխապ
օլունանլարըլ: Պէն Բրիստոս իշիւն ինթիխապ
օլունտըմ իսէ, տէմէք տիր քի իւզէրիմտէ էզէլի
օլան պիր ինայէթ վար տըր: Բիթապ ը Մուգատ-
տէս պիզի տա՛վէթ օլունանլար վէ ինթիխապ օլու-
նանլար թէսմիլլէ էտէր, վէ պիզ Ալլահըն քէլամը-
նըն գայասը իւզէրինտէ միւհքէմ տուրմալըլըլ:
Թէվպէ էթաիյինտէ ինսան Ալլահ իլէ եիւրիւմէյէ
պաշլայօր, լաքին Ալլահըն ինսան իլէ օլան մու՛ա-

մէլէսինին պաշտանդընը եղէտէն տիր: Եփեսոս քի-
լիսէսինէ եազըլան ըիսալէնին պիրինճի պապընտա
օգուտըղըմըզ կիպի, տիւնեանըն գուրուլմասընտան
էվվէլ Ալլահ թարաֆընտան օղուլըզ իչիւն ինթի-
խապ օլունտուզ: Վէ Յովհաննէս Ինճիլինտէ (Պապ
6. 37), Յիսուս, «Փէտէրին ճիւմլէ պանա վէր-
տիյի պանա կէլիր» տէտի: Յիսուսա կէլմիշ օլտը-
ղըմ հալտէ, պու պիր իսպաթ տըր քի Փէտէրին
Օղուլա վէրմիշ օլտըղը մէս'ուտ ճանլարըն պիրիսի
պէն իմ: Էկէր Իպն Ուլլահա 'ա'իտ օլտըղըմըզը
պիր քէրրէ պիլտիք իսէ, չու իւշ շէյի էթմէք պիլզէ
կէրէք տիր. եա'նի,

Էվվէլա, ինսան տօղտըղըմըզ իչիւն Ալլահա
էզ ճան ու տիլ համտ էտիպ, Ալլահըն մուհապէ-
թինին գալպէրիմիզտէ ըրմագ կիպի ճօշմասը կէ-
րէք տիր: Օլ զէման Ալլահտան տօղմուշ օլուպ'
պու տիւնեանըն կէրէք սէֆալարընա կէրէք էլէմ-
լէրինէ ֆա'իգ օլան օղուլըզ բուհընա մալիք օ-
լուրըզ:

Իքինճի, Ալլահըն քէլամընը, չօզ տէֆ'ա էթ-
տիյիմիզ կիպի, քէնտի շախսի թէճրիպէմիզ իլէ
հիւքմ էթմէյիպ, անըն մէրամ ու մագսէտինէ մու-
վաֆագաթ էթմէմիզ, կէրէք տիր: Պօղոսըն տէտիյի
կիպի (Փիլ. 3. 12), Յիսուս Բրիստոս պիզի նէ
իչիւն թութուտ իսէ, պիզ տախի անը թութմաղա
սա'յ էթմէլի իզ: Պիզ արթըգ Բիթապը Մուգատ-
տէսի, քէնտի տուլղուլարըմըզ նօգթաի նաղարըն-
տան տէյիլ, անճագ Ալլահըն մաթլուպլարը նօգթա
ի նաղարընտան օգումալըլըզ:

Իւչիւնճիւ, պիզ արթըգ կէօյա նիգապլէ էօր-
թիւլմիւշ վէ Ալլահ իչիւն այրըլմըշ քիմսէլէր կիպի

պու տիւնեատտն կէշմէլիլիզ: Տիւնեանըն սէֆասը
արթըգ պիզի ճէլպ էթմէմէլի, վէ անըն էլէմի
արթըգ պիզի աշաղը չէքմէմէլի տիր: Ռեքեկա
Իսահակը կէօրտիւյիւնտէ տէվէտէն էնիպ եիւզիւ-
նիւ սէթր էտէրէք, օլ տագիգէտէն ի'թիպարէն
անտէն պաշգա պիրինէ մագպուլ օլմագ եախօտ
պաշգա պիր ատէմէ ճալիպ օլմագ իսթէմէտիյի
կիպի, պիզ տախի Յիսուսա 'ա'իտ օլտըղըմըզ պիզէ
քէշֆ օլունտըղընտա՝ Յիսուստան պաշգա պիր
զաթը խօշնուտ էթմէյէ ապա սա'յ էթմէմէլիլիզ:

Տ Ե Օ Ր Տ Ի Ի Ն Ճ Ի Ի Գ Ը Ս Մ

Կ Է Լ Է Ճ Է Ք Օ Լ Ա Ն

(Իսր . 10 . 37 .)

«Ազաճըզ վազըթտան սօնկրա կէլէճէք օլան կէլիւ վէ կէճիքմէզ» : Իսր . 10 . 37 :

Տահա Ալլահն ումուժի գաւմը Բապպըն թէք-
րար կէլիլինէ պագմազսա տա , եինէտէ ույանմը
վէ Օղլա սէմավաթտան միւնթազըր պիր քիւլիւք
սիւրիւ վար տըր :

Ալլահն էվլատարընըն էն պաչլըճա միւնթա-
զըր օլտուզլարը վազը'ա Բուհ իւլ Գուտսըն տէօ-
քիւլմէսի տէյիլ իլա Իպն Ուլլահն կէլմէսի տիր :
Մհալը ճէտիտտէ Բէսուլլար թալաֆընտան Բուհ
իւլ Գուտսըն տէօքիւլմէսիսի պէքլէմէք իչիւն հիչ
նասինաթ եօզ տըր :

Բէսուլլար քէնտի ճէմիյէթլէրինի տէյիլ Բուհ
իւլ Գուտսըն տէօքիւլմէսի իչիւն իլա Բապպ Յի-
սուսուն կէլիլի իչիւն հազըրլատըլար : Ալլահն
պիր չօգ էվլատարընըն Բուհուն տէօքիւլմէսիսի
միւնթազըր օլտուզլարընըն սէպէպի Ալլահն գաւ-
մընըն արասընտա հիւքմ սիւրէն Բուհ ֆազիլիյի
սիր :

Ալլահն գաւմը պու կիւնքի հալտէ տէվամ
էթտիքճէ , հօնիւմիւզսիսի սօն կիւն վազըթրարսա
ղալիպ օլամազ : Օլ սէպէպտէն Ալլահ քէնտի քէն-

տինի սէմավաթտան մախսուս պիր սուրէթտէ իզ-
հար էթմէլի տիր : Պու սահիհ տիր : Լաքին Ալլա-
հն պու զահիր օլմասը Բուհուն եէնի պիր տէօ-
քիւլմէսի օլմալաճազ տըր : Անճազ հազըրլանմը
օլուպ աղատ օլանլարըն Բապպը իսթիգպալէ չըզ-
մազ իչիւն նազլ օլունմալարը տըր : Պու վագա'ա
զէմինտէ գալանլար իչիւն հէմ մուճիպի գօրգու
հէմ տախի մուճիպի գուվվէթ օլաճազ տըր : Օլ
տաղիգէտէն իթիպարէն կէրի գալմը օլանլար
իչիւն վահի աչըմը պիր քիթապ օլաճազ տըր :
Վէ հէր քէս ֆէտա ի ճան էտինճէլէտէք սատըզ
պուլունմաղա գարար էտէճէքլէր տիր : Վահի . 14
Պապ :

Բէսուլլէրին պահա էթտիքլէրի սատէճէ Բու-
հուն կէլմէսի տէյիլ (իտի) անճազ Բուհուն գուլ-
լանըլմասը տըր : Յիսուս իրտանա էնիպ ինսանըն
սուչու ալթընտա սուչու կիպի ալազլանտըղընտա
Բուհ իւլ Գուտսը ալտը : Բուհու կէօյէրճին չէք-
լինտէ ալտը : Գուզու պիր կէօյէրճին վասըթա-
սըլա գլաղուզլանճազ գատար նաղիք իտի : Պիղ
տախի այնի եօլտան կէչիպ իրտանա էնէրէք Բուհ
իւլ Գուտսա այնի իթա'աթլէ հիւրմէթ էտէր իսէք ,
Բուհուն պօլ պօլ պէրէքէթլէրինէ հիչ պիր մանի
գալմայաճազ տըր : Շիմտի մէյվէլէրին խամ վագ-
թը տըր , հասատ հազլաչտըզճա հաղմուր աղալըպ
հէրարէթ չօղալըր : Սիզ խուսուսի պէրէքէթլէրէ
մունթազըր օլմայըն , զիրա Պետրոս Բէսուլուն
տէտիլի կիպի՝ «Անըն իւհի գուտրէթի հայաթա
վէ թագվայա միւթա'ալլըզ չէյլէրի պիգէ իհսան
էյլէտի» :

Իպն Ուլլահն կէլմէսի միւմիւնլէրին ասըլ իւ-

միւտիւ տիր: Ամալ. 1. 10: Տիտոս 2. 13: Ա.
Դօրն. 1. 7: Փիլպ. 3. 20. վէ զայրի:

Իլք քիլիսալար վէ մուգատտէս րէսուլլար՝
պունա ինթիզար էթմէքտէ պուլունտուլար: Իլք
մուհապպէթին հէրարէթիյլէ էֆէնտիլէրինէ մուհ-
թազըր իտիլէր: Բապպըմըզ վէ Անըն Բէսուլլարը
իսթիճալ էտիսլ, Անըն կէլիշինէ մուհթազըր օլմա-
մըզը էմր էտիյօրլար: Պու տաիրէտէ Բապպըն
կէլիշի պիր գաչ այըզ գանըչլար տէյիլ տիր, խայր
պիւթիւն Ք. Մուգատտէսին պէօլլէք մատտէսի
տիր: Վէ պիզիմ տալի ասըլ պաչ մատտէմիզ օլ-
մասը կէրէք տիր: Ճէմիյէթլէրիմիզին հէնի հայաթ
քէսպ էթմէսինին էլզէմ օլտուղունա թէքմիլէն
գանմըզը: Պու նասըլ օլապիլիր տէյու սէվկիւլիւ
պիր միսիօնարա սիւ'ալ էթաիյիմտէ ճէվապը պու
իտի, «Ճէմիյէթլէրտէ Բապպըն կէլիշի իշիւն տիրի
պիր իւմիւտ մէյտանա կէլիրսէ օլուր»:

Քիթապա կէօրէ էն ալա ճէվապ պու տըր:
Փապլօս Բէսուլ Սէլանիքլիլէրէ հազարազ, «Խէլաս
իւմիւտիւ օլան միզֆէրի կիյինիզ» տէյօր: Իւ-
միւտ միզֆէրի նէ տիր: Բապպըն կէլիշինէ օլան
պիր իւմիւտտէն պաչգա պիր շէյ օլամազ: Պու
իւմիւտ գալպիմիզտէ տիրի պիր սուրէթտէ հաչա-
մատըզճա, սիւսլարըմըզըն մուհիմ պիր գըսմը
նօգսան տըր (օլուր): Նի՞շիւն պու գատար քիմսէլէր
կէրի գալարազ մէյուս օլուպ թէօքէզէ ուղրայօր-
լար վէ քէնտի քէնտիլէրինէ պրազըլմըչ կիպի
հիսս էտիյօրլար: Պիր նօգսան վար, հանի «իւմիւտ
զըրիւր»: 300 ազաաան իպարէթ պիր ճէմիյէթին
տալիլինտէ 30 գատար հագիզի պիր սուրէթտէ
Բապպա մուհթազըր օլան քիմսէլէր պուլունուր-

սա՝ օլ ճէմիյէթէ նէ գատար Բուհանի թաղէլիք,
գուվլէթ, գուտաիյէթ վէ հարէքէթ վէրէճէքլէր:
Զիրա Յոլհաննէս Բէսուլ «հէր քիմին Անտէ պէօլլէ
իւմիւտիւ վար իսէ, Անըն փաք օլտուղու կիպի
քէնտի նէֆսինի փաքլէր» տէյօր: Յոլհ. 3. 3:

Պու իւմիտէ մալիք օլմայան քէնտի նէֆսինի
փաքլայամազ: Լաքին էօյլէ մուհթազըր օլան քիմ-
սէլէրէ նէֆսլէրինի փաքլամազ իշիւն նասիհաթա
հաճէթ հօգ տըր: Զաթէն անը էտիյօրլար:

Անլէրէ իլէրի կիթմէք, զապթը նէֆս վէ
հիլմիյէթ իշիւն պիր նասիհաթ լազըմ օլամազ:
Զիրա զաթըն Գուղույա պէնդէր օլմագ հէք հաս-
րէթլէրի տիր:

Տէյիլ անճագ կիւնաշլարընտան, իլլա նէֆս-
լէրինտէն՝ հա՞նի քէնտիլէրտէն Քրիստոստան մէյ-
տանա կէլմէմիշ օլան վէ Անա արզու չէքմէյէն
հէր չէյտէն տալի փաքլանըրլար:

Պու իւմիտէ մալիք օլմատըզճա սայքի հա-
գիզի պիր իւմիւտիմիզ հօգ տըր: Պիր սիւսլըմ
սէնէլէրճէ ճէվապըզ գալմըչ իտի, հա՞նի «էվ-
վէլքի մուհապպէթ» նէ՞ տիր: Օլ քէլամըն մանա-
սը պէնիմ վէ պաչգալարընըն անյատըզը կիպի
տէյիլ իտի: Զիրա Եփեսոստա պու չէլլէրին ճիւմ-
լէսի պուլունուր իտի: Բապպ թարաֆընտան ծն
գաթ պիր մէտնէ լա՞իզ օլտու, վէ օլ մէտնտէն
սօնկրա պիր «լաքին» վար: «էվվէլքի մուհապ-
պէթինի թէքք էթտին»:

Եփեսոսա օլ մուհապպէթինի զայպ էթտին
տէմէյօր, իլլա թէքք էթտին տէյօր:

Էվվէլքի մուհապպէթի անկատըզմա կէօրէ
Բապպըն կէլիշի իշիւն տիրի պիր իւմիտ տիր: Իլք

'ապրըն պաշ քիլիսասը Եփեսոս օլարադ օ սէմավի կիւվէյիսինին կէրի կէլմէսինին իւմիւտիւնիւ պրադմադա պալլատը: Վէ պէօյլէճէ էվվէլքի մուհապպէթինի թէրք էյլէտի: Նա'սըլ պիր կէլին տիր Օ քի, կիւվէյիսինին թարաֆընտան հէր շէյի մէմուլ էտիպ տէ, Բէնտի քէնտինէ կիւվէնմէյի մէմուլ էթմէզ: Պիզ տէյէճէյիզ քի զըզըմ, աէնին կիւվէյին իլէ 'ալադան տօղրու տէյիլ տիր: Սէն իլք մուհապպէթինի թէրք էյլէտին: Լաքին պիզ միւթադիմ օլտուղուսուղ հալտէ իզրարա մէճպուր օլուջօրուզ քի պիզ էվվէլքի մուհապպէթի թէրք էտէմէզ իզ: Զիրա տահա հիշ պիր վազըթ անա մալիք տէյիլ իտիք: Պիզ 45նճի մէզմուրտա գիքր օլունան զըզա պէնզէր իզ քի՝ օլ մէլիյին եանընա տա'վէթ օլունմուշ օլարադ, Տավէթինին ա'զամէթինի անլամայարադ Փէտէրինին էվինտէ գալմադա րազի օլմազ իսթէտի: Վէ մէլիք պիր տահա տիգգաթընը ճէլպ էտէրէք անա, «էյ զըզ, տինկլէ, վէպազ գուլաղընը մէյլ էթտիր, գալմըն իլէ Փէտէրիյին խանէսինի ֆէրամուշ էյլէ վէ մէլիք սէնին քէլամընա միւշթազ օլուր»: Մէզ. 45. 10: Անըն տավէթինի անկլամադ իչիւն պիզիմ տախի գուլաղըմըզը աչսըն, վէ կէօրմէք իչիւն կէօզլէրիմիգի միւնէվվէր գուլըն, թա քի գալպլէրիմիգտէքի իլք մուհապպէթի եազարադ խըտմէթ էտիպ մուսթազըր օլան պիր գալմ օլալըմ:

Պիր պիրատէր պանա շէօյլէ տէտի, «սէնէլէրտէն պէրրու խէլաս պուլտուղումա հիշ չիւպէմ եօզ իտի, լաքին նէ իչիւն խէլաս պուլտուղումա պիլմէզ իտիմ: Բուհլէ մէօհրլէնտիյիմի սէնէլէրտէն պէրրու

պիլիւր իտիմ, լաքին նէ մազսէտլէ մէօհրլէնտիյիմի պիլմէզ իտիմ: Թա քի Ա. Սէլ. 1. 9, 10: Վէ Եփես. 4. 30: Պանա Բապպ թարաֆընտան աշըլըր: Պիզ հազգ վէ հալ օլան Ալլահա խըտմէթ էտէրէք, սէմավաթտան Օղլունա մուսթազըր օլմազ իչիւն խէլաս պուլտուզ վէ պու մէվլէյի թութուղումուղտան անըն միւքեաֆաթը տախի պիլթիւն զէմին իւզէրինէ կէլէճէք օլան թէճըրիպէտէն գուրթուլմամըզ օլաճազ տըր: Վահի. 3. 10: Պու քէլամ անճազ օլ քիմսէլէր իչիւն տիր քի՝ իւզէրլէրինտէ թէվպէնին շու իքի ալամէթլէրի եա'նի, խըտմէթ էթմէք վէ մուսթազըր օլմազ պուլունուր:

Պու գահիր օլաճազ խէլասա արթըզ պիր մանի՝ գալմատը, անճազ անա միւնթազըր օլանլար հազըրլանմալը տըրլար:

Բապպըն մէլէքիւթիւնտէն էվվէլ րու ի զէմինտէ վէ սէմավաթտա աղիմ շէյլէր վուգուսուլաճազ տըր: Լաքին, Բապպ քէնտինինքիլէրի օլպէօյիւք թէճըրիպէտէն խէլաս էթմէք իչիւն կէլմէսինէ անճազ պիր շէյ գալտը: Բէնտինինքիլէր իլք տէֆա թօփլանըպ հազըր օլմալը տըրլար: Զիրա Բապպ տէյիլ տիւնհայա հիւքմ իչիւն անճազ իպր. 9. 28տէ տէնիլտիյի կիպի «Բէնտինէ մուսթազըր օլանլար իչիւն» այնի ալէթտէ «կիւսթազըր օլարադ իքինճի տէֆա զուհուր էտէճէք տիր» տէյու օգուրուզ:

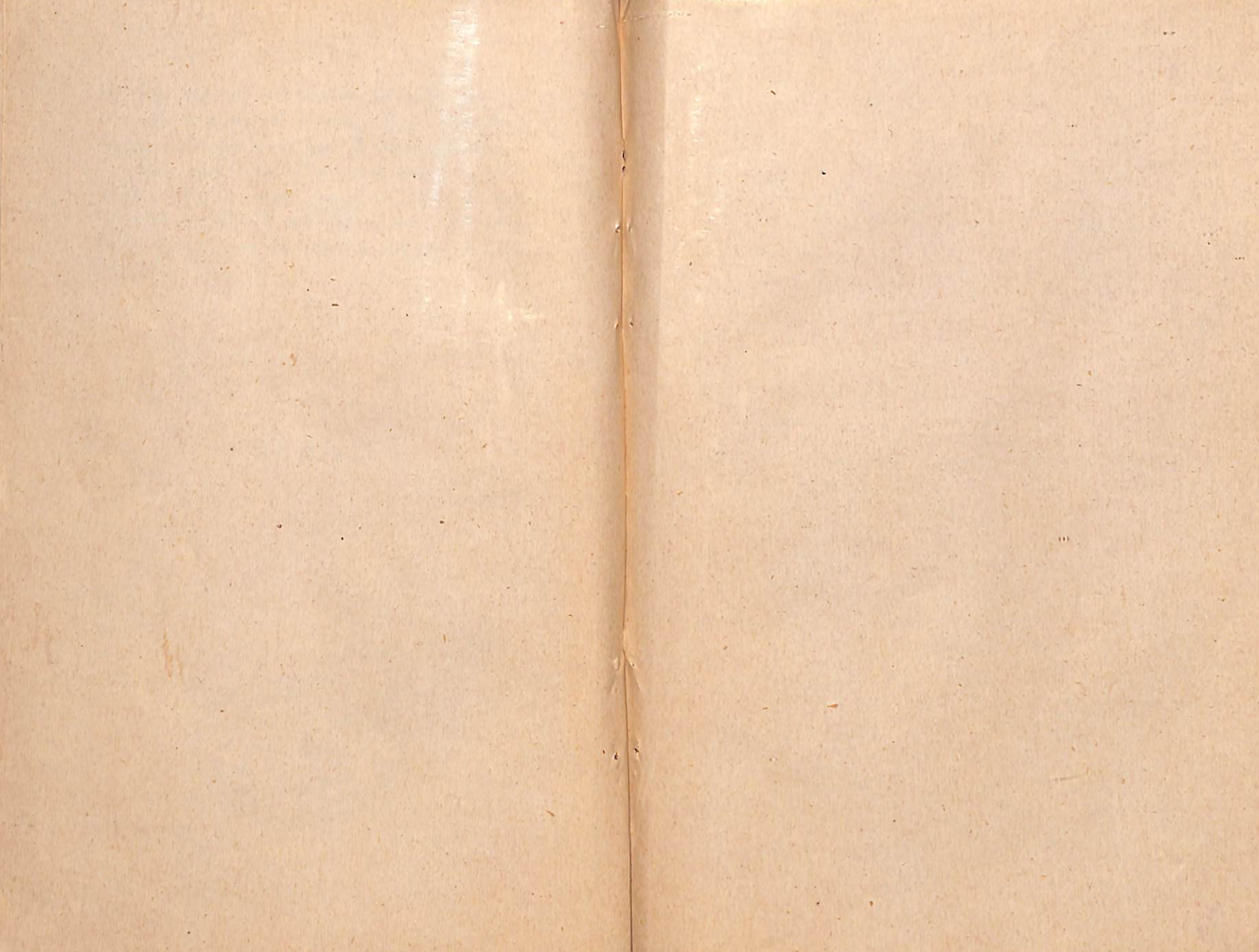
Տէմէք քի պու կէլիշի իլք կէլիշինէ թէալուզ էթմէզ: Հէմ պու կէլիշի սալիշլէրի հիւքմ իչիւն տէյիլ տիր: Պու տէֆա կիւնահեարլարը հիւքմ իչիւն տէյիլ, իլլա մուգատտէպլէր իչիւն

կելէճէք, ույույան տիւնեանըն խապերի օլմայա-
ճագ, փարլագ սապահ երլտըզը կիպի՝ Գէնտինին-
քիւերի իչիւն սիւքիւթ պիր թարգտա կելէճէք:

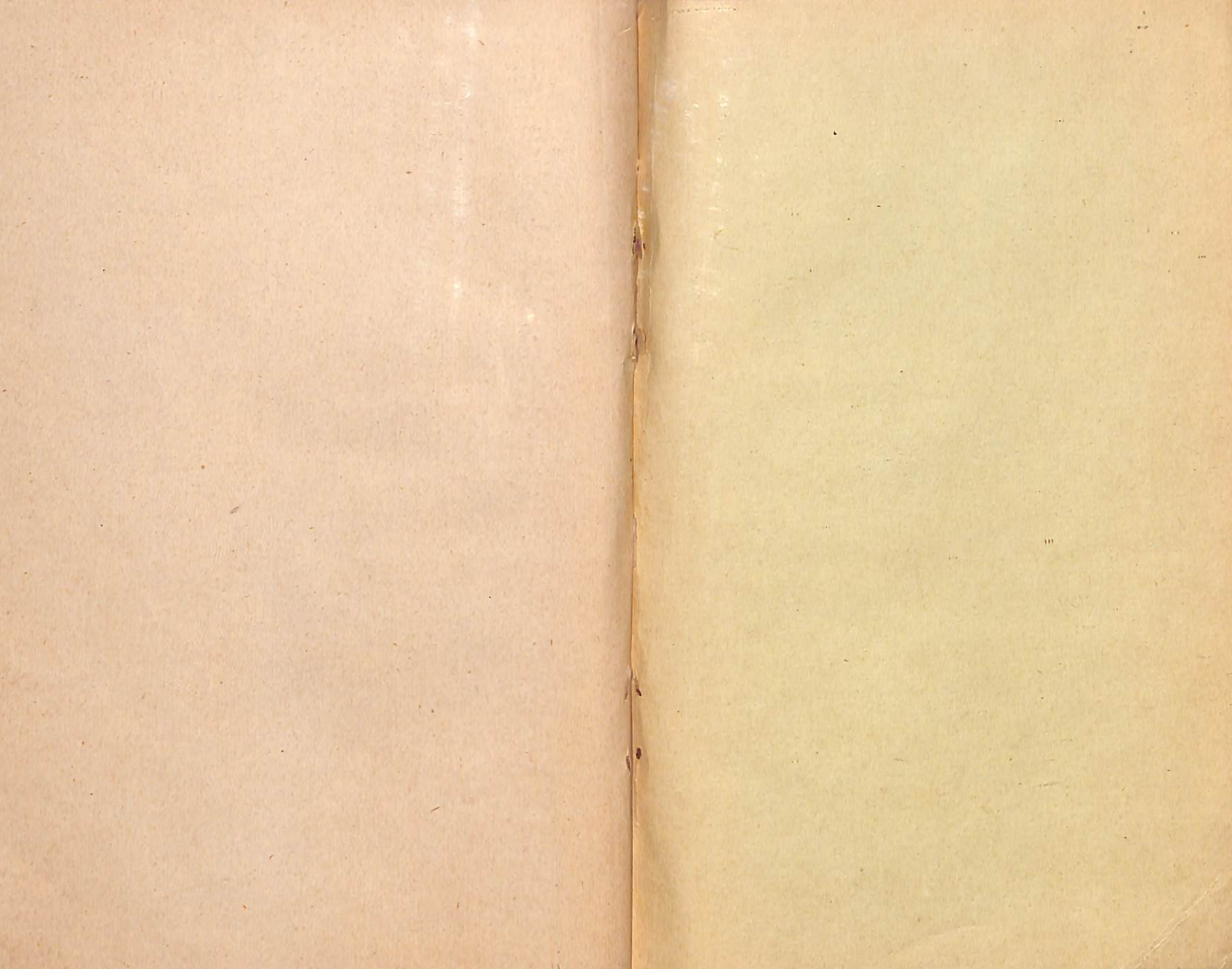
«Հալ պէօյլէ իքէն սաիրլերի կիպի ույուլմա-
յալըմ անճագ ույանըզ տուրուպ իման վէ մու-
հապպէթ զըրնընը վէ խէլաս իւմիւտիւ օլան մեղ-
ֆերի կիպիպ՝ այագ վէ ույանըզ օլալըմ»: Ա. Սէլ-
5: 6. 9:

Խ Ի Թ Ա Մ

28

ՀՀ Ազգային գրադարան

NL0545259

